

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิก ที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส

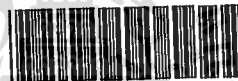
ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

A Study on Members Opinion Toward the Implementation of

Chomrom Kasadrakthummachadnaso at Tambon Naso

Amphur Kudchum Changwat Yasothon

โดย

T096347

นางสาวสิริวรรณ รวมแก้ว

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

[Signature] / 3 / ๓๐ / ๕๔

(อาจารย์ สุขุมารณ์ ขันศรี)

กรรมการปัญหาพิเศษ

...../...../.....

(ดร. ทิพวรรณ ลิ้มกูร)

หัวหน้าภาควิชา

ป.พ.

[Signature] / 3 / ๓๐ / ๕๔

(อาจารย์ สุขุมารณ์ ขันศรี)

๘๗๖๒ ก

๒๕๔๔

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน 96347

วันเดือนปี 3 JUN 2009

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิก ที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตร
รักษัรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

โดย : นางสาวสิริวรรณ รวมแก้ว

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

(อาจารย์ สุขุมภรณ์ จันทร์ศรี)

..... 6 / 100 / 21

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาสำรวจ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิก ที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ปี พ.ศ. 2543 โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมเศรษฐกิจ และสภาพการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรรมชาตินาโส ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรรมชาตินาโส รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรรมชาตินาโส ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรในตำบลนาโส ที่เป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้านี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 25 เปอร์เซ็นต์ รวมทั้งสิ้น 71 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 44.59 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 สถานภาพส่วนใหญ่ร้อยละ 88.73 แต่งงานแล้ว จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน นอกจากนี้จะเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรรมชาติแล้วร้อยละ 50 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ที่ดินถือครองเฉลี่ย 15.80 ไร่ จำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตรเฉลี่ย 14.54 ไร่ อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำนา มีรายได้จากการทำนาก่อนเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรรมชาติเฉลี่ย 8,545 บาท/เดือน/คน และมีรายได้หลังจากเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรรมชาตินาโสเฉลี่ย 12,866 บาท/เดือน/คน ร้อยละ 46.71 ร่วมกิจกรรมปลูกข้าวปลอดสารพิษ ร้อยละ 87.32 ทำการผลิตปลูกข้าวอย่างเดียว ความคิดเห็นในของสมาชิกในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรรมชาตินาโสเฉลี่ย 2.44 ซึ่งอยู่ในระดับดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาก และสมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วยในการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสขึ้น เพราะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน การพัฒนารูปแบบการทำนาเพื่อลดการใช้สารเคมี การเพิ่มคุณภาพของผลผลิต เพิ่มรายได้ การเพิ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการทำงานในชุมชน สร้างงานในชุมชน เป็นการส่งเสริมให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น เพื่อที่จะเป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ร้อยละ 59.15 มีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของชมรมว่า ควรมีความเที่ยงตรงในการชั่ง ตวง วัด สินค้า การส่งเสริมให้ความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพ และพัฒนาบุคลากรของชมรมให้มีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ อาจารย์ สุพุมภรณ์ ชันส์ศรี ประธานที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแนวทางมาตั้งแต่ต้น อีกทั้ง คร. ทิพวรรณ ลิ้มงูร ซึ่งอาจารย์ทั้งสองท่าน ได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจทาน แก้ไข ปรับปรุง ให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น รวมไปถึง คุณพ่อวิจิตร บุญสูง ที่คอยอำนวยความสะดวก และช่วยเหลือในด้านข้อมูล และ สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ตำบลนาโส่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และเพื่อน ๆ ที่คอยช่วยเหลือตลอดมา

สุดท้ายที่จะกล่าวถึง คือ บิดา มารดา ซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือ อุปการะ สนับสนุนทางการเงิน พาหนะ และกำลังใจในการทำการศึกษาครั้งนี้ จึงใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ศิริวรรณ รวมแก้ว
2 พฤษภาคม 2544

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
บทที่ 1 บทนำ	
- ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์การศึกษา	2
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
- ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา	3
- นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
- การตั้งกลุ่มเกษตรกร	5
- ทฤษฎีและแนวความคิดที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม	6
- ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	12
- วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	12
- วิธีการรวบรวมข้อมูล	13
- ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล	14
- การวิเคราะห์ข้อมูล	14
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
- ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม และสภาพการผลิต ของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโไ้	15
- ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงาน ของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโไ้	25
- ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของ ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโไ้	34
- วิจัยรณผลการศึกษา	38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 สรุปข้อเสนอแนะ

- สรุปผลการศึกษา 39
- ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย 42

เอกสารอ้างอิง

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงขนาดประชากรกลุ่มตัวอย่าง	12
2. แสดงการคำนวณเปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง	13
3. แสดงข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม และสภาพการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่	20
4. แสดงข้อมูลด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่	30
5. แสดงข้อมูลด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ในการจัดตั้งชมรม	33
6. แสดงข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม คนไทยส่วนใหญ่ได้ยึดอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อาชีพเกษตรเป็นอาชีพที่หล่อเลี้ยง ประเทศไทยมาทุกยุคทุกสมัย รายได้ของประเทศไม่ว่าในอดีต ในปัจจุบัน และต่อไปในอนาคตส่วนใหญ่ก็มาจากผลิตผลการเกษตร แต่เราทราบกันดีแล้วว่าเกษตรกรผู้เป็นพลังอันสำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรซึ่งเป็นสินค้าหลักของประเทศ ยังอยู่ในสภาพที่ยากจนมีชีวิตอยู่อย่างแร้นแค้น

ผู้ประกอบการอาชีพทางเกษตรเหล่านี้ นอกจากต้องดิ้นรนต่อสู้กับความยากจน และดิ้นรนต่อสู้กับการประกอบอาชีพแล้ว ยังต้องดิ้นรนต่อสู้กับภัยธรรมชาติ ภัยจากโจรผู้ร้าย ภัยจากราคาไม่แน่นอนของผลิตผลที่ผลิตออกมา และที่สำคัญคือภัยจากพ่อค้าคนกลาง หรือนายทุน ซึ่งคอยเอารัดเอาเปรียบเกษตรกรทุกวิถีทาง ภัยประเภทหลังนี้เป็นภัยที่คุกคามเกษตรกรอยู่ตลอดเวลา เป็นภัยที่ทำให้เกษตรกรไม่มีโอกาสลืมตาอ้าปาก และเป็นภัยที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ไม่เคยคิดแก้ไขอย่างจริงจัง (สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม , 2518 : 49)

ชมรมเกษตรกรรักษัธรรมชาตินาโส เกิดขึ้นเพราะบรรดาแกนนำ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความคิดคล้ายกัน คือ มุ่งมั่นตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเอง ให้พ้นจากความยากจน และพึ่งตนเองไม่ได้ ต้องพึ่งพากลไกรัฐและนายทุนท้องถิ่น ได้มีการรวมตัวกันเพื่อริเริ่มโครงการต่าง ๆ ที่คาดว่าจะประโยชน์ในช่วงเริ่มแรก ทางชมรมจึงได้มุ่งไปที่การอนุรักษ์พัฒนาสมุนไพรในท้องถิ่น และเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ได้รู้จักกับองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น โครงการสมุนไพรเพื่อการพึ่งตนเองมูลนิธิโกมล คีมทอง ต่อมาชมรมก็ได้ขยายความร่วมมือไปยังองค์กรพัฒนาอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ กลายเป็นแนวร่วมกันทั้งการศึกษาดูงาน การถ่ายทอดความรู้และการขอสนับสนุนงบประมาณในระยะเวลาต่อมา

ด้วยความเข้มแข็งของชาวนาโส และการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่ต่อมามีความเข้าใจในการทำงานของพวกเขามากขึ้น ต่อมาในปีพ.ศ.2533 จึงได้ตั้งเป็นชมรมรักษัธรรมชาตินาโส และสามารถก่อตั้งโรงสีข้าวขึ้นมาได้ ซึ่งกลายเป็นโครงการหลัก และขยายสู่โครงการอื่น ๆ มากมายได้แก่ โครงการปลูกข้าวปลอดสารพิษ โครงการเกษตรอินทรีย์ ร้านค้าชุมชน ธนาคารชุมชน โครงการเบียร์ ซึ่งโครงการที่ตามมาหลังๆ เช่น ธนาคารชุมชน ร้านค้าชุมชนนั้นเกิดขึ้นเพื่อให้กระบวนการพึ่งพาตนเองเกิดความต่อเนื่องครบวงจร หวังจะให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุมชนนาโส เป็นชุมชนที่ยืนหยัดในความคิดของตนเอง กลายเป็นชุมชนที่เป็นตัวอย่างของความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเอง และพึ่งกันเองในชุมชนได้

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สมควรที่จะศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ให้ได้รายละเอียดอย่างลึกซึ้ง เพราะเป็นตัวอย่างในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเผยแพร่ไปยังผู้ที่สนใจ และเป็นประโยชน์ในการพัฒนากลุ่มของเกษตรกรต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิก ที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัด ยโสธร มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ที่เป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
3. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตทางการเกษตร ของเกษตรกรสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

1. เพื่อทราบถึงสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
2. เพื่อทราบความคิดเห็นของเกษตรกรสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
3. เพื่อทราบถึงสภาพการผลิต ทางการเกษตรของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
4. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรกรรมชาตินาโส

ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแก่ชมรมและผู้เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ตำบลนาโส่ อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

6. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้แก่ชมรมอื่นๆในพื้นที่อื่นๆที่มีการจัดตั้งชมรมเพื่อให้มีการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น

ขอบเขตและข้อจำกัดในการศึกษา

ในการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิก ที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ตำบลนาโส่ อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในตำบลนาโส่ อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สถานภาพความเป็นอยู่และฐานะของเกษตรกรสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ตำบลนาโส่ อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

รายได้สุทธิ หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่หักค่าใช้จ่ายในครอบครัวและรายจ่ายเพื่อการเกษตรออกแล้ว มีหน่วยวัดเป็นบาทต่อปี

สถานภาพส่วนบุคคล หมายถึง ประวัติส่วนตัวทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ตำบลนาโส่ อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่สามารถทำรายได้ให้แก่เกษตรกรโดยส่วนใหญ่

การรวมกลุ่ม หมายถึง กลุ่มของราษฎรผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การสร้างชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ความร่วมมือซึ่งกันและกันของชาวบ้าน

ระบบเกษตรอินทรีย์ หมายถึง ระบบการผลิตที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีทางการเกษตรทุกชนิด เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ฮอร์โมน รวมทั้งสารเคมีในอาหารสัตว์ คำนึงถึงการสงวนรักษาอินทรีย์วัตถุในดินด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกพืชคลุมดิน การใช้ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก ใช้เศษอินทรีย์วัตถุจากไร่นา หรือ นอกไร่นา

ปุ๋ยอินทรีย์ หมายถึง ปุ๋ยที่ได้จากอินทรีย์สาร ตัวอย่างเช่น ปุ๋ยหมักต่าง ๆ ปุ๋ยเทศบาล ปุ๋ยจากมูลสัตว์ หรือปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

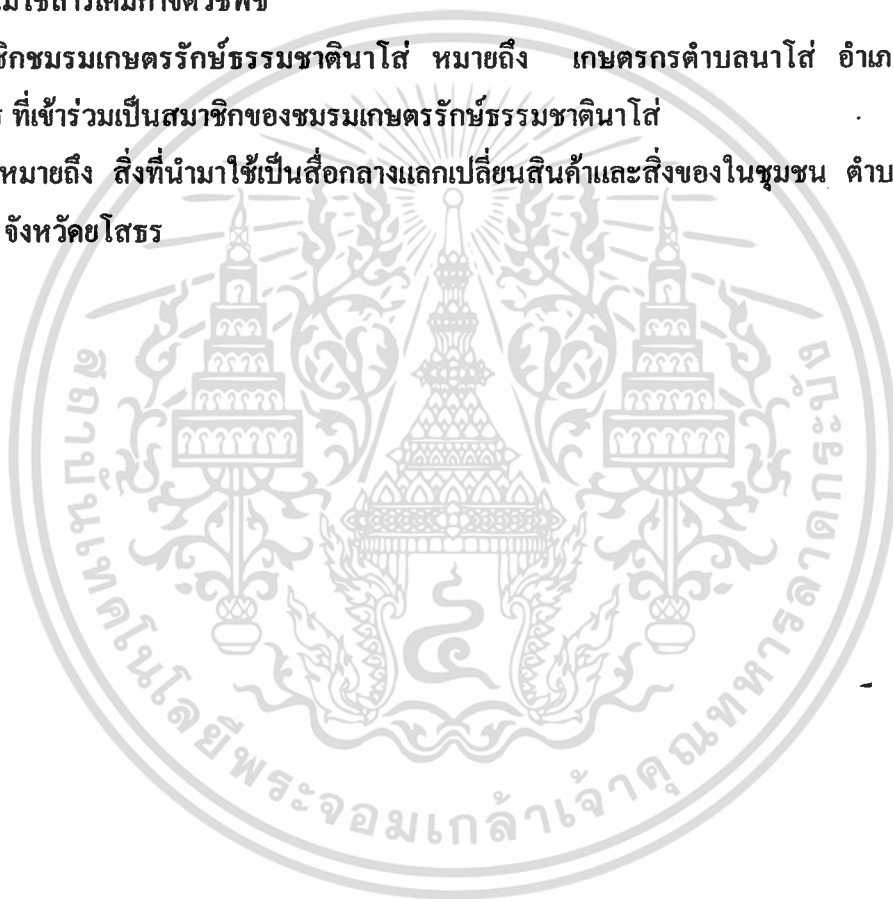
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบเกษตรกรรมธรรมชาติ หมายถึง ประเภทของการทำการเกษตรกรรมทางเลือกประเภทหนึ่ง ซึ่งได้รับการพัฒนา และเผยแพร่ขึ้นโดยนักเกษตรกรรมธรรมชาติชาวญี่ปุ่น ที่ชื่อ มาซาโนบุ ฟูกุโอะกะ เป็นการเฉพาะ โดยมีหลักการ 4 ประการคือ

1. ไม่มีการใช้ปุ๋ย
2. งดเว้นการใช้ยา
3. ไม่กำจัดวัชพืช
4. ไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช

สมาชิกชมรมเกษตรรักษัธรรมชาตินาโตะ หมายถึง เกษตรกรตำบลนาโตะ อำเภอกุฉุขุมจังหวัดยโสธร ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมเกษตรรักษัธรรมชาตินาโตะ

เบี้ย หมายถึง สิ่งที่น่ามาใช้เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนสินค้าและสิ่งของในชุมชน ตำบลนาโตะ อำเภอ กุฉุขุม จังหวัดยโสธร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหัดยศสร ได้ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

1. การตั้งกลุ่มเกษตรกร

สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม (2518:51-53) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรไว้ว่า การที่เกษตรกรรวมตัว เข้ากันเป็นกลุ่มเพื่อก่อให้เกิดอำนาจ ในการแสวงหาทุนจาก สถาบันการเงินของรัฐหรือเอกชน เพื่อนำมาดำเนินการทั้งในด้านการผลิตการซื้อและการจำหน่าย ก็จะทำให้เกษตรกรมีโอกาส ยกฐานะ ตัวเองมากยิ่งขึ้น

การที่เกษตรกรรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่ม จะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับเกษตรกรเองได้ในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ในแง่การลงทุน และการหาทุน เกษตรกรนั้นมีทุนจำกัด ฉะนั้นการที่จะขยายการผลิต ให้มากขึ้นนั้น กระทำได้ยากเพราะทุนน้อย ฉะนั้น การที่เกษตรกรรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่ม นำเงินที่แต่ละคนมีอยู่มากองเป็นทุน เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อขยายกิจการ หรือถ้าหากเกษตรกรไม่มีทุน ก็สามารถใช้ฐานะของกลุ่มกู้เงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนได้ เงินที่กู้มาก็จะเป็นทุนในการดำเนินกิจการ หรือขยายกิจการในไร่นาได้

1.2 ในแง่การผลิต ปัญหาการผลิตทางการเกษตรที่เกิดขึ้นเป็นประจำ คือบางครั้งผลิตผลล้นตลาด เพราะการผลิต ไม่มีการควบคุม โรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ก็ไม่อาจจะลงทุนได้ เพราะความไม่แน่นอนของปริมาณผลิตผลทางการเกษตร

ฉะนั้น ถ้าหากเกษตรกรรวมกลุ่ม ผลิตสินค้าหรือผลิตผลผลิตออกมาให้พอเพียง หรือพอดีกับความต้องการของตลาดหรือโรงงาน จะทำให้ผลิตผลที่ผลิตออกมาขายได้ และมีราคาแน่นอน

1.3 ในแง่การขาย การขายผลิตผลทางการเกษตรส่วนใหญ่ เกษตรกรมักจะเสียเปรียบ พ่อค้าคนกลางอยู่ตลอดเวลา เพราะต่างคนต่างขาย คนนี้ขายราคานี้ อีกคนขายราคาต่ำกว่า ทำให้พ่อค้าเลือกซื้อได้ตามความพอใจ ฉะนั้น ถ้าหากเกษตรกรรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ผลิตผลที่ผลิตออกมาก็ มอบให้ทางกลุ่มเป็นคนจัดจำหน่าย ทำให้ไม่มีการตัดราคากัน ทำให้ได้ราคาดี หรือราคายุติธรรม

1.4 ในแง่การซื้อ เกษตรกรนอกจากจะเป็นผู้ผลิต ผู้ขายแล้ว ยังเป็นผู้ซื้ออีกด้วย สินค้าที่เกษตรกรซื้อ นอกจากสินค้าประเภทอุปโภคแล้ว ยังมีสินค้าที่ต้องนำมาใช้ในไร่นา หรือในการผลิตอีกด้วย เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์ เครื่องจักรกลต่าง ๆ สินค้าเหล่านี้ถ้าหากเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวมตัวกันซื้อในปริมาณที่มาก ๆ จะทำให้ราคาถูกลงการที่เกษตรกรรวมกลุ่มกันไปซื้อในนามกลุ่มแล้วนำมาจำหน่ายให้สมาชิก นอกจากจะทำให้ราคาถูกลงแล้วยังเป็นทางตัดพ่อค้าคนกลางไปด้วย

1.5 ในแง่การขนส่ง สินค้าที่เกษตรกรผลิตออกมา หรือสินค้าที่เกษตรกรต้องการซื้อ ถ้าหากต่างคนต่างนำไปขาย หรือต่างคนต่างไปซื้อ ต่างคนก็ต่างเสียค่าขนส่ง เป็นการเสียค่าขนส่งในอัตราที่สูง แต่ถ้าดำเนินการเป็นกลุ่ม คือ รวมกันนำไปขาย หรือรวมกันซื้อจะทำให้เสียค่าขนส่งน้อยลง

1.6 ในแง่การรับความช่วยเหลือ การที่เกษตรกรรวมกันเป็นกลุ่มนั้น เมื่อรัฐบาลหรือ องค์กรใด สถาบันใดจะให้ความช่วยเหลือไม่ว่าด้านการเงิน ด้านวัตถุดิบปัจจัยหรือด้านความรู้ ก็ให้ความช่วยเหลือได้สะดวก โดยผ่านทางกลุ่ม

1.7 ในแง่ความสามัคคี การที่เกษตรกรรวมตัวกันเป็นกลุ่ม การทำงานต่าง ๆ ก็ต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกัน มีการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีระหว่างหมู่คณะ ทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างชนในชาติ

1.8 ในแง่การส่งเสริมประชาธิปไตย การดำเนินธุรกิจภายในกลุ่มทุกอย่างต้องฟังเสียงของส่วนใหญ่ หรือมติของที่ประชุม เป็นการทำให้สมาชิกรู้จักการทำงานแบบประชาธิปไตย รู้จักฟังเหตุผลของคนอื่น ไม่เอาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ ทำให้เกษตรกรเรียนรู้ประชาธิปไตยไปในตัว

2. ทฤษฎีและแนวความคิดที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม

ได้มีผู้เสนอเป็นทฤษฎี และแนวความคิดที่ทำให้มนุษย์เกิดการรวมกลุ่ม (นรินาม, 2519 : 28) มีสาเหตุดังนี้

2.1 การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ถ้าเราจะศึกษาปรากฏการณ์ของสังคม พบว่ามนุษย์ไม่ชอบอยู่คนเดียว จึงทำให้ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนหนึ่ง เป็นเพราะ มนุษย์ได้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์รวมตัวกันเป็นกลุ่มนั่นเอง

ในเรื่องที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์นั้น ได้อ้างถึงการศึกษาของ ชูทซ์ (Schutz) ที่ได้เสนอเป็นแนวทฤษฎีที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มชื่อ “ Fundamental Interpersonal Relations Orientation ” ซึ่งเขาได้แบ่งความต้องการของบุคคลแต่ละคนในกลุ่ม ตามลำดับความต้องการระหว่างบุคคลออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1.1 ความต้องการเกี่ยวพัน คือความต้องการที่จะให้ผู้อื่นมาติดต่อเกี่ยวพันกับตน พฤติกรรม ที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการเกี่ยวพัน มีตั้งแต่การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเข้มข้น ถึงการทำตัวหลบหลีก ห่างเหินโดยสิ้นเชิง ตัวอย่างของความ ต้องการเกี่ยวพัน ได้แก่ การที่ชาวชนบทต้องการมีพรรค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พวกเพื่อนฝูงมาก ในการช่วยเหลือทำนาหรือมีคนไว้ปรึกษา ดังนั้นเขาจึงได้เข้าร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจ อันเป็นกลุ่มหนึ่งที่ปรากฏในชนบท

2.1.2 ความต้องการควบคุม คือความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ทางอำนาจสิทธิหน้าที่ เป็นความต้องการที่กว้างขวางครอบคลุม ทั้งความต้องการที่จะเป็นใหญ่เหมือนคนอื่น ต้องการมีอำนาจไปจนถึงต้องการถูกคนอื่นควบคุมด้วย บางคนที่มีความต้องการควบคุมคนอื่นสูง จะแสดงพฤติกรรมค้ำคอต่อต้าน การปฏิเสธเมื่อถูกควบคุม ส่วนคนที่มีความต้องการให้ผู้อื่นควบคุมตนเอง จะแสดงพฤติกรรมทางการอ่อนน้อม ขอมรับ การจำนนต่อผู้อื่น

2.1.3 ต้องการความรัก หมายถึงความต้องการใกล้ชิดกับผู้อื่น ทางด้านส่วนตัว และอารมณ์ ความหมายที่ตรงกันข้ามกับความรัก คือความเกลียดชังบุคคลที่มีความต้องการความรักสูง จะเป็นคนที่ชอบแสดงความเป็นมิตร หรือเริ่มสัมพันธ์ไมตรีกับผู้อื่นก่อน หรือพยายามสร้างความผูกพันทางอารมณ์กับคนทั่วไป ส่วนคนที่มีความต้องการทางด้านนี้ต่ำ จะเป็นผู้หลบหลีกการใกล้ชิดกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ

สตีล นิชมญาตี (2524 : 104-105) ได้ให้เหตุผลที่ว่าทำไมบุคคลจึงเข้าร่วมกลุ่ม คำตอบที่กว้างที่สุดก็คือ บุคคลเข้าร่วมกลุ่มก็เพื่อตอบสนองความต้องการบางอย่าง ซึ่งกลุ่มสามารถตอบสนองได้โดยตรง หรือกลุ่มนั้นเป็นเพียงบรรทัด (Means) ที่บุคคลจะสนองความต้องการของเขาซึ่งอยู่นอกกลุ่มได้

การเข้าร่วมกลุ่มเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ (สันท สมักรการ, 2518:62-63) ได้กล่าวว่า การรวมตัวของชาวชนบทเป็นกลุ่ม ที่มีลักษณะคล้ายญาติหรือที่เรียกว่า ญาติสมมติ นั้นเกิดขึ้นเนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องอาศัยให้วุ่นกันทางเศรษฐกิจ เมื่อเพื่อนบ้านใกล้เคียงมาช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นประจำ ก็ย่อมจะมีความผูกพันด้วยอย่างลึกซึ้งในอารมณ์และจิตใจ คนที่ไม่ใช่ญาติก็เลยได้รับการเชื่อเชิญให้เข้ามาเป็นญาติด้วย การมีญาติมากในสังคมแบบไร่นา ย่อมดีกว่าการมีญาติน้อย เพราะในวิถีชีวิตแบบนี้ต้องมีแรงงานมาก และการมีญาติมากก็หมายถึงการมีพรรคพวกมาก มีความรู้สึกมั่นคง

สุนทร สุนันท์ชัย (2524 : 9) กล่าวว่า ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมชนบทไทยนั้น อาจสรุปได้ว่า เกิดจากมูลเหตุหลายประการด้วยกันได้แก่ การขาดความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนา สุขภาพอนามัยไม่ดี รายได้ต่ำ ขาดสถาบันและองค์กรที่จะทำหน้าที่ให้บริการ หรือรวมกำลัง ประชาชนเพื่อจัดบริการให้แก่ชุมชนของตนเอง เป็นต้น ดังนั้นในการแก้ปัญหาดังกล่าว องค์กรประกอบที่จะมีผลต่อการพัฒนาชนบท น่าจะได้แก่ความตื่นตัวและตระหนักในปัญหา การมีอุดมการณ์หรือแนวคิดที่จะพึ่งพาตนเอง การมีทักษะที่จะมีส่วนร่วมและจัดการ และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้เพื่อการพัฒนาชนบท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบาทของการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักและอุดมการณ์ในการพัฒนา คือการพัฒนาจากภายใน จากตัวประชาชนและชุมชนการศึกษา (ไม่ว่าจะจัดโดยหน่วยงานใด) ก็ควรจะเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดแก่ประชาชนว่า ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงอยู่ในวิสัยที่จะแก้ได้ การพัฒนาโดยน้ำพักน้ำแรงของตน จะสร้างความภูมิใจให้แก่พวกเขา มากกว่าจะเป็นฝ่ายรับ นี่คือบทบาทสำคัญที่สุดบทบาทหนึ่งของการศึกษา (ไม่ว่าจะจัดโดยหน่วยงานใด) ที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาขึ้นในชุมชน เป็นการเตรียมประชาชนให้ตื่นตัว และมีทัศนคติที่ถูกต้องในการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

ไพศาล กิจเพชร (2543:11) ได้เขียนถึงชุมชนเข้มแข็งไว้ว่า ชุมชนเข้มแข็ง คือหลักการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนนั้น ต้องเป็นการเสริมสร้างโอกาสให้ชุมชนได้แสดงพลังและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง และชุมชนที่จะทำได้เช่นนี้ต้องเป็นชุมชนที่ ผ่านการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ปัจจัยที่มาสสนับสนุนก่อเกิดการทำงานของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

ประการแรก การมีส่วนร่วมของชุมชน หรือประชาชน ถือเป็นปัจจัยหลักเป็นอุดมการณ์ในการทำงานพัฒนาชุมชน รวมถึงวิธีการที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วม ก่อเกิด กระตุ้น การปลูกฝังความคิดจิตสำนึก การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน การกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ให้รักและผูกพันต่อชุมชนของตนเอง

ประการที่สอง การประสานขอรับการสนับสนุนจากราชการและเอกชน ให้ลงไปสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน โดยชุมชนต้องกำหนดแผนงาน โครงการ (แผนปฏิบัติ) ให้ชัดเจน สามารถตอบคำถามของผู้สนับสนุนได้

ประการที่สาม การสร้างองค์กรความเข้มแข็งของชุมชน

องค์กรภายใน ได้แก่ กรรมการหมู่บ้าน ต้องเพิ่มขีดความสามารถของผู้นำ ในการวิเคราะห์ปัญหา การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การจัดเวที การมีส่วนร่วมของชุมชน

- องค์กรบริหารส่วนตำบล/สภาตำบล ต้องพร้อมที่จะให้การสนับสนุน กรรมการหมู่บ้าน ในการแก้ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา

- กลุ่มแกนระดับตำบล ต้องช่วยกรรมการหมู่บ้านจัดเวทีประชาคม ประสานชุมชนกับองค์กรท้องถิ่นช่วย อบต./สภาตำบล วิเคราะห์แผนชุมชน และร่วมติดตามประเมินผล

องค์กรภายนอกคณะกรรมการอำเภอ/จังหวัดต้องจัดโครงสร้างการทำงานเพื่อให้การสนับสนุนกระบวนตัดสินใจ และการพัฒนาของชุมชนให้มีศูนย์รวมใจ (ศูนย์ข้อมูล) ช่วยแก้ไขวิกฤตทุกระดับ เพื่อบรรณวมข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการบริการของทุกฝ่าย ให้สามารถสนับสนุน การแก้ไขปัญหาวิกฤตชุมชน มีเครือข่ายเชื่อมโยงถึงกัน ที่สำคัญคือ ต้องปรับทัศนคติของข้าราชการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะให้การสนับสนุน ขบวนการตัดสินใจ การพัฒนาของชุมชน

ประการที่ 4 กรมการพัฒนาชุมชน มีบทบาทตั้งแต่การฝึกอบรมข้าราชการอาสาสมัครชุมชน การสร้างรูปแบบการจัดระบบการทำงานให้เป็นรูปธรรม และประสานขอการสนับสนุนแบบพหุภาคี รวมทั้งงบประมาณดำเนินการ

สูตรการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ก. การสร้างแกนนำรูปของกรรมการทั้งที่มีอยู่แล้วและจัดตั้งขึ้นใหม่ ในทุกระดับตั้งแต่ กม.อบต. การสร้างกลุ่มแกนระดับตำบล กพอ. คณะทำงานระดับอำเภอ กพจ.

ข. ข้อมูลและศูนย์ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาและการสร้างเครือข่ายหมู่บ้าน/ตำบล เพื่อให้รองรับสนับสนุนเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมและการพัฒนา

ค. เสริมสร้างความสามัคคีของประชาชนในชุมชน หน่อไม้ต้องไม่เกิดนอกกอ ถ้าขึ้นนอกกอคงถูกตัดไปเป็นอาหาร...เกิดเป็นคนต้องสามัคคีกันอยู่หมู่บ้านเดียวกันต้องรักกัน รวมถึงความสามัคคีของหน่วยงาน/เอกชนทำงานรูปพหุภาคี

ง. มีงบประมาณที่จะให้การสนับสนุนขบวนการและกิจกรรมการสร้างความร่วมมือและการพัฒนาชุมชนทั้งภาคราชการและเอกชน

จ. การสร้างจิตวิญญาณของข้าราชการเอกชน องค์กรชุมชนและประชาชนให้มีทัศนคติที่จะเอื้ออำนวยการทำงานของชุมชนการให้กำลังใจหรือช่วยด้านวิชาการ การรณรงค์สร้างจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักในศักดิ์ศรี สิทธิและศักยภาพของตนเอง

ฉ. ไม่ฉาบฉวย ต้องจริงจัง จริงใจ สังคมจะเข้มแข็งไปพร้อมๆ กัน โดยผ่านการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

ช. การจัดประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล ให้ชุมชนได้แสดงพลังในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาวิกฤตในลักษณะองค์รวม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุวรรณ บัวทวน (2521:35) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ทักษะติดต่อการยอมรับของใหม่ และ ลักษณะการยอมรับของชาวนาในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สาเหตุของการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้นผู้ที่มีอิทธิพล ต่อการยอมรับและเชื่อฟังของชาวบ้านมากที่สุดคือ ผู้ใหญ่บ้าน พระผู้นำ ในชุมชนนั่นเอง

จากการศึกษากรณีตัวอย่าง การพัฒนาชนบทพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันทางเกษตรกร โดยการจัดตั้งองค์กรขึ้นนั้น ผู้นำนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้วิธีการปลุกกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการพัฒนา เช่น

กรณีการพัฒนาของวัดสามัคคี ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ซึ่งเกิดขึ้นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากผลกระทบของกระแสความเจริญสมัยใหม่ “หลวงพ่อนาน” ซึ่งเป็นคนที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงและท่านเห็นว่าหากไม่แก้ไขสภาพการณ์ก็จะเลวร้ายยิ่งขึ้น ท่านจึงเริ่มการพัฒนาขึ้น คือ

1. การฟื้นฟูคุณค่าของพระพุทธศาสนา โดยการบำเพ็ญสมาธิ ทำให้คนที่ติดสุราพากันลดละและเลิกได้เป็นจำนวนมาก พร้อม ๆ กันนี้ก็ ได้ให้ความรู้ในเรื่องการเสียดละ ความเอื้อเฟื้อ
2. จัดการแก้ปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลางในการค้าปุ๋ย โดยการรวมเงินกันไปซื้อปุ๋ยจากองค์การตลาดเพื่อการเกษตร
3. โครงการส่งเสริมเยาวชนให้ประกอบอาชีพ
4. จัดทำสหบาลข้าว (ธนาคารข้าว) โดยแสวงหาข้าวเปลือกโดยวิธีก่อเจดีย์ข้าวเปลือก การสมทบของสมาชิก ในรูปหุ้นและการทำนากระชับมิตร

กรณีของวัดสามัคคี จะเห็นว่าในการพัฒนาชนบทจนถึงขั้นที่ทำให้เกิดการจัดตั้งองค์กรของเกษตรกรในรูปของสหบาลข้าว นั้น ต้องมีผู้กระตุ้น คือ หลวงพ่อนานและประชาชนได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ผลที่ได้คือความเชื่อมั่นของชาวบ้านในความสามารถของตนเอง

ประยงค์ เนตจักษ์ (2521:102-104) ในการวิจัยการรวมกลุ่มเกษตรกรของโครงการพัฒนาชนบท กลุ่มแม่น้ำกลองในเขตทดลองโครงการ จะเห็นได้ว่าปัญหาของเกษตรกรที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้าน กลุ่มต่าง ๆ ทั้งหมด 4 เขตทดลองนั้น มักเป็นปัญหาเดียวกันคือ เกษตรกรมีปัญหาในด้านการเงิน และทุกหมู่บ้านมักจะได้รับแก้ไขโดยให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกือบทั้งสิ้น ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. เกษตรกรตำบลอุ้มทอง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ขาดแคลนเงินทุนในการเลี้ยงสุกร จึงสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มกัน เพื่อจะได้สามารถกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมาลงทุน

2. เกษตรกรตำบลยกกระบัตร อำเภอแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ขาดแคลนเงินทุนที่จะทำ บ่อปลาและซื้อลูกปลา ปัญหานี้แก้ไขได้โดยให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเช่นเดียวกัน

3. เกษตรกรตำบลโคกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ขาดแคลนเงินทุนในการที่จะทำบ่อ กุ้งและการซื้อลูกกุ้ง จึงได้สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมาลงทุน

4. เกษตรกรตำบลบางไทรป่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีปัญหาซื้อปุ๋ยแพงและ ปลอมปน และซื้อน้ำมันราคาแพง จึงได้มีการรวมกลุ่มกันซื้อปุ๋ยและน้ำมันเชื้อเพลิงจากปั๊มสามทหาร

วีระ กองแก้ว (2513 : 102-128) ได้ศึกษาเรื่อง “การยอมรับในการเข้าร่วมกลุ่มของชาวนาใน ประเทศฟิลิปปินส์” ผลที่พบมีสาระสำคัญดังนี้คือ ปัจจัยที่ทำให้ชาวนาเข้าร่วมกลุ่มได้แก่ ความคาดหวังว่า จะได้ประโยชน์และความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ เช่น รายได้เพิ่มขึ้น ผลผลิตเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ก็มีสวัสดิการช่วยเหลือจากรัฐบาล โดยผ่านกลุ่มชาวนา เป็นแรงจูงใจให้เข้ามาเป็น สมาชิก โดยเฉพาะการช่วยเหลือที่ตรงต่อความต้องการของพวกเขา อีกประการหนึ่งก็คือ การที่ ชาวนาที่มีส่วนช่วยในกลุ่มอยู่ก่อน มักจะเป็นปัจจัยทำให้เข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่ม

กรมวิชาการเกษตร (2519:312-313) ได้ยกตัวอย่างเกษตรกรที่เป็นผู้นำในพัฒนาหมู่บ้านให้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ คือ ผู้ใหญ่ผาย สร้อยสระกลางได้พัฒนาหมู่บ้าน โดยใช้การพึ่งพาตัวเอง โดยใช้หลักเกษตรผสมผสาน แนวทางของมหาอยู่ ศูนย์วิจัย กับหลักการพัฒนาชุมชน ด้วยการ จัดตั้งกองทุน พัฒนาการตามแนวทางของหลวงพ่อนาน มีการดำเนินงาน โดยการพัฒนาบุคคล มีการตั้ง กองทุนหมู่บ้าน มีการพัฒนาการศึกษา มีการพัฒนาแหล่งน้ำและการสาธารณสุข และสุดท้ายมีการ พัฒนาเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจากเดิม เป็นผลให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

สุชาติ สุวรรณ (2543:16) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาของโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งของ ชุมชน โดยการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาด ที่เป็นกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต ซึ่งหลังจากจัดทำโครงการ ได้ช่วยเพิ่มพลังชุมชนให้เข้มแข็งและ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ กรมการพัฒนาชุมชนที่ต้องการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของ ประชาชนและชุมชน ให้สามารถ กิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนและชุมชน ทั้งยังทำให้เกิดการรวมตัว เกิดอาชีพ มีรายได้ มีพลัง ต่อรองตามกระบวนการของกลุ่มที่ร่วมกันคิดตัดสินใจลงมือปฏิบัติเอง และร่วมรับผลประโยชน์ พัฒนาคน เพื่อให้คนสามารถพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนก้าวหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3
วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาติ นาไส่ ตำบลนาไส่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธรโดยประชากรในการศึกษาคั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาไส่ ตำบลนาไส่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 284 คน จาก 6 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาไส่ ในตำบลนาไส่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ซึ่งมีทั้งหมด 6 หมู่บ้าน จำนวน 71 ราย

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการสุ่มตัวอย่างในคั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีการสุ่มโดยใช้โควด้าขนาดตัวอย่าง 25 เปอร์เซนต์ โดยใช้แนวทางการคำนวณเปอร์เซนต์ของ ฉัตร ชำของ (2525:21) ตารางที่ 1 แสดงขนาดประชากรสุ่มตัวอย่าง

=====

หมู่บ้าน	จำนวนเกษตรกร	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
1. บ้านนาไส่	53	13
2. บ้านโสกชุมปูน	92	23
3. บ้านสันติสุข	35	9
4. บ้านท่าลาด	46	12
5. บ้านโคกสวาท	16	4
6. บ้านกุดแดง	42	10
รวมทั้งสิ้น	284	71

=====

ที่มา: สำนักงานชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาไส่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร : 2541

เอกสารนี้เป็นเอกสารของชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาไส่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง และขอสงวนสิทธิ์ในเนื้อหาเอกสารนี้ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกคั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 จำนวนเปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง

จำนวนประชากร	เปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง
< 50	80%
50-99	>50% แต่ <80 %
100-999	25%
1,000-9,000	10%
≥10,000	1%

ที่มา: หนังสือวิชาหลักการส่งเสริมทั่วไป(2518)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)และคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Questions) โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคมและสภาพการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ ตำบลนาไส่ อำเภอกุศุม จังหวัดยโสธร

ตอนที่2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นของเกษตรกรสมาชิกที่มีต่อชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติตำบลนาไส่ อำเภอกุศุม จังหวัดยโสธร

ตอนที่3 ข้อมูลด้านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติตำบลนาไส่ อำเภอกุศุม จังหวัดยโสธร

ก่อนที่จะรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ออกไปสัมภาษณ์เกษตรกร ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข ในบางคำถามที่มีลักษณะซับซ้อน ซึ่งจะทำให้คำตอบที่ได้จากเกษตรกรมีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือคำตอบเดียวกัน

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจำนวน 71 ชุดไปสัมภาษณ์เกษตรกรแต่ละหมู่บ้าน ในตำบลนาไส่ อำเภอกุศุม จังหวัดยโสธร ในการเข้าไปสัมภาษณ์เกษตรกรในแต่ละหมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มโดยการเดินสัมภาษณ์ตามบ้านเกษตรกร จะสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวละ 1ราย ในการเลือกบ้านที่จะทำการสัมภาษณ์นั้นจะทำการเริ่มจากบ้านหลังแรกแล้ววนไป 5 หลัง จากนั้นก็เข้าไปสัมภาษณ์บ้านหลังที่ 6 ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เฉพาะในเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใช้ได้เห็นใบใส่ประวัติโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระยะเวลา 3 เดือน เริ่มตั้งแต่ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2543 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติในการคำนวณวิเคราะห์ดังนี้

1. สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ร้อยละ} = X \times \frac{100}{N}$$

กำหนดให้ X = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นการรวบรวมข้อมูลแต่ละจุดของสมาชิกเกษตรกรทั้งหมด และนำมาหารด้วยจำนวนสมาชิกเกษตรกรที่ได้รับจากการศึกษา ซึ่งค่านี้ทำให้ทราบถึง ค่าเฉลี่ย หรือค่ากลางของข้อมูลแต่ละชุด

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{N}$$

กำหนดให้ $\bar{X}$ = ค่ามัธยฐานเลขคณิต

x_i = ค่าของตัวอย่างตั้งแต่ 1 - n

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

3. การคิดคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนระดับความคิดเห็น ได้กำหนดไว้ดังนี้

ระดับ 3 ดีมาก

ระดับ 2 พอใช้

ระดับ 1 ควรปรับปรุง

โดยกำหนดระดับคะแนน	1.00 – 1.66	ระดับความคิดเห็นควรปรับปรุง
	1.67 – 2.33	ระดับความคิดเห็นพอใช้
	2.34 – 3.00	ระดับความคิดเห็นดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินการของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ
นาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคมและสภาพการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ
นาโส

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์
ธรรมชาตินาโส

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ
นาโส

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคมและสภาพการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส
(ตารางที่ 3)

เพศ

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ส่วน
ใหญ่ร้อยละ 53.52 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 46.48 เป็นเพศชาย

อายุ

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธรมีอายุต่ำ
สุด 18 ปี อายุสูงสุด 71 ปี อายุเฉลี่ย 44.59 ปี ร้อยละ 33.80 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี รองลงมาร้อยละ
29.58 มีอายุระหว่าง 29-39 ปี ร้อยละ 18.31 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี ร้อยละ 12.68 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป
ร้อยละ 5.63 มีอายุระหว่าง 18-28 ปี

การศึกษา

ระดับการศึกษาของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม
จังหวัดยโสธร ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.97 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 26.76 จบชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 9.86 และร้อยละ 1.47 จบชั้นมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ตามลำดับ

สถานภาพ

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสร้อยละ 88.73 แต่งงานและอยู่ด้วยกัน มีสมาชิก
ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสที่ยัง ไม่ได้แต่งงานและคู่สมรสเสียชีวิตไปแล้วคิดเป็นร้อยละ 8.45

และ 2.81 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยที่สุด 2 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงที่สุด 10 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 64.79 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-5 คน ร้อยละ 35.21 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 6-10 คน

การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร นอกจากเป็นสมาชิกชมรมแล้ว สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.00 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 41.25 เป็นสมาชิก ธ.ก.ส. และร้อยละ 8.75 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

การถือครองที่ดิน

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำนวน 68 ราย มีที่ดินถือครองเป็นของตนเองทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 95.78 และจำนวน 3 ราย เข้าที่ดินผู้อื่นในการทำเกษตร คิดเป็นร้อยละ 4.22

จำนวนที่ดินถือครอง

สมาชิกชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีจำนวนที่ดินถือครองน้อยที่สุด 2 ไร่ จำนวนที่ดินถือครองมากที่สุด 45 ไร่ จำนวนที่ดินถือครองเฉลี่ย 15.80 ไร่ จากการศึกษพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 64.79 มีจำนวนที่ดินถือครองไม่เกิน 15 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 23.94 มีจำนวนที่ดินถือครอง 16-25 ไร่ และพบว่าร้อยละ 7.04 และร้อยละ 4.23 มีจำนวนที่ดินถือครองมากกว่า 35 ไร่ และ 26-35 ไร่ ตามลำดับ

จำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตร

สมาชิกชมรมเกษตรรักษัรธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ใช้ที่ดินในกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรน้อยที่สุด 2 ไร่ ใช้ที่ดินในกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรมากที่สุด 40 ไร่ ใช้ที่ดินในกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรเฉลี่ย 14.54 ไร่ จากการศึกษพบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.61 ใช้ที่ดินในกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรมีพื้นที่ไม่เกิน 15 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 25.35 ใช้ที่ดินในกิจกรรมการผลิตทางการเกษตร 16-25 ไร่ และพบว่าร้อยละ 5.63 และ 1.41 ใช้ที่ดินในกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรมีพื้นที่ 26-35 ไร่ และมากกว่า 35 ไร่

อาชีพก่อนเป็นสมาชิกชมรม

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ ตำบลนาไต่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีอาชีพทำนา ก่อนเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ถึงร้อยละ 100

ระยะเวลาที่ทำอาชีพก่อนเข้าชมรม

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ ตำบลนาไต่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ก่อนที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ร้อยละ 43.66 ได้ประกอบอาชีพทำนามาแล้ว 21-30 ปี รองลงมาร้อยละ 28.17 ได้ประกอบอาชีพทำนามาแล้ว 31-40 ปี และร้อยละ 16.90 , 11.27 ประกอบอาชีพทำนามากกว่า 40 ปี และต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ

อาชีพหลังเป็นสมาชิกชมรม

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ ตำบลนาไต่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร หลังจากที่ได้เข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่แล้ว ร้อยละ 100 ยังประกอบอาชีพทำนาเหมือนเดิม

ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกชมรม

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ อำเภอ นาไต่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกน้อยที่สุด 1 ปี ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกมากที่สุด 10 ปี ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกเฉลี่ย 7 ปี จากการศึกษพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 74.65 ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิก 6-10 ปี และร้อยละ 25.35 ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิก 1-5 ปี

จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครอบครัว

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ อำเภอ นาไต่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรน้อยที่สุด 1 คน จำนวนแรงงานทางการเกษตรมากที่สุด 7 คน จำนวนแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ย 3 คน และพบว่าแรงงานทางการเกษตรในครอบครัวส่วนใหญ่ร้อยละ 61.97 มีจำนวนแรงงานเกษตรระหว่าง 1-3 คน ส่วนอีกร้อยละ 33.80 และ 4.23 มีแรงงานเกษตรระหว่าง 4-6 คน และ 7-10 คน ตามลำดับ

รายได้ก่อนเป็นสมาชิกชมรม

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ อำเภอ นาไต่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีรายได้ทั้งหมดต่ำสุด 1,000 บาท/คน/เดือน รายได้ทั้งหมดสูงสุด 40,000 บาท/คน/เดือน มีรายได้เฉลี่ย 8,545 บาท/คน/เดือน โดยพบว่ามีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.71 รองลงมารายได้อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.80 รายได้อยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท และรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.63 น้อยที่สุดรายได้อยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายได้หลังเป็นสมาชิกชมรม

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส อำเภอนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีรายได้หลังจากเข้าร่วมเป็นสมาชิกลดน้อยที่สุด 1,500 บาท/คน/เดือน มีรายได้หลังจาก เข้าร่วมเป็นสมาชิกมากที่สุด 56,000 บาท/คน/เดือน รายได้เฉลี่ย 12,866 บาท/คน/เดือน โดยพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.44 รองลงมารายได้อยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.13 และรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.31 ราย ได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.26 น้อยที่สุดมีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 9.86

โครงการที่เข้าร่วมกับชมรม

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส อำเภอนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 46.71 เข้าร่วมทำโครงการปลูกข้าวปลอดสารพิษ รองลงมาร้อยละ 38.69 เข้า ร่วมโครงการโรงสีข้าว และนอกจากนี้ร้อยละ 10.95 และร้อยละ 3.65 เข้าร่วมโครงการเกษตร อินทรีย์ และโครงการสมุนไพร ตามลำดับ

รายได้จากอาชีพอื่น

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส อำเภอนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 80.28 ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นนอกจากการทำนา ส่วนร้อยละ 19.72 มีรายได้จากการ ประกอบอาชีพอื่นนอกจากการทำนา ส่วนมากจะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

เงินออมจากการทำเกษตร

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส อำเภอนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ส่วนมากร้อยละ 71.83 ไม่มีเงินออมจากการทำเกษตร และร้อยละ 28.17 มีเงินออม จากการทำเกษตรซึ่งจะเก็บไว้ใช้สำหรับเป็นทุนการศึกษาสำหรับบุตร

ลักษณะการผลิตทางการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส อำเภอนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีกิจกรรมการผลิตทางการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.32 ปลูกข้าวอย่างเดียว และ ร้อยละ 7.04 ร้อยละ 4.23 และร้อยละ 1.41 มีกิจกรรมการผลิตทางการเกษตร คือ ปลูกข้าว – พืชสวน , ปลูกข้าว – พืชไร่ และ ปลูกไม้ผลตามลำดับ

ตลาดจำหน่ายผลผลิต

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ อำเภอนาไต่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 81.92 จำหน่ายผลผลิตในตลาดท้องถิ่น หรือโรงสีข้าวของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ ร้อยละ 18.08 จำหน่ายผลผลิตที่ตลาดในตัวเมือง

จำนวนแรงงานที่ทำงานนอกฟาร์ม

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.73 ไม่มีแรงงานทางการเกษตรในครอบครัวไปทำงานนอกฟาร์ม ส่วนอีกร้อยละ 11.27 มีแรงงานทางการเกษตรในครอบครัวไปทำงานนอกฟาร์ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคมและสภาพการผลิตของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส

รายการ	จำนวน (N = 71)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	33	46.48
- หญิง	38	53.52
อายุ (ปี)		
- 18-28	4	5.63
- 29-39	21	29.58
- 40-49	24	33.80
- 50-59	13	18.31
- 60 ขึ้นไป	9	12.68
อายุดำสุด	18 ปี	
อายุสูงสุด	71 ปี	
อายุเฉลี่ย	44.59 ปี	
ระดับการศึกษา		
- ป.1 – ป.4	44	61.67
- ป.5 – ป.6	19	26.76
- มัธยมศึกษา	7	9.86
- อุดมศึกษา	1	1.47
สถานภาพ		
- โสด	6	8.45
- แต่งงาน	63	88.73
- ม่าย	2	2.82
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
- 1-5	46	64.79
- 6-10	25	35.21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ต่อ

รายการ	จำนวน (N = 71)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัววน้อยที่สุด	2 คน	
จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด	10 คน	
จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย	5 คน	
การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ (*: n = 80)		
- กลุ่มเกษตรกร	40	50.00
- กลุ่มแม่บ้าน	7	8.75
- สมาชิก ธ.ก.ส.	33	41.25
การถือครองที่ดิน		
- เป็นของตนเองทั้งหมด	68	95.78
- เช่าผู้อื่น	3	4.22
จำนวนที่ดินที่ถือครอง		
- ไม่เกิน 15 ไร่	46	64.79
- 16-25 ไร่	17	23.94
- 26-35 ไร่	3	4.23
- มากกว่า 35 ไร่	5	7.04
จำนวนที่ดินที่ถือครองน้อยที่สุด	2 ไร่	
จำนวนที่ดินถือครองมากที่สุด	45 ไร่	
จำนวนที่ดินถือครองเฉลี่ย	15.80 ไร่	
จำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตร		
- ไม่เกิน 15 ไร่	48	67.61
- 16-25 ไร่	18	25.35
- 26-35 ไร่	4	5.63
- มากกว่า 35 ไร่	1	1.41
จำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตรน้อยที่สุด	2 ไร่	
จำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตรมากที่สุด	40 ไร่	
จำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตรเฉลี่ย	14.54 ไร่	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ต่อ

รายการ	จำนวน (N = 71)	ร้อยละ
อาชีพก่อนเป็นสมาชิกชมรม		
- ทำนา	71	100
ระยะเวลาที่ทำอาชีพก่อนเข้าชมรม (ปี)		
- ต่ำกว่า 20	8	11.27
- 21-30	31	43.66
- 31-40	20	28.17
- มากกว่า 40	12	16.90
อาชีพหลังจากเป็นสมาชิกชมรม		
- ทำนา	71	100
ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกชมรม (ปี)		
- 1-5	18	25.35
- 6-10	53	74.65
ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกล้นน้อยที่สุด	1 ปี	
ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกมากที่สุด	10 ปี	
ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกเฉลี่ย	7.41 ปี	
จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครอบครัว(คน)		
- 1-3	44	61.97
- 4-6	24	33.80
- 7-10	3	4.23
จำนวนแรงงานทางการเกษตรน้อยที่สุด	1 คน	
จำนวนแรงงานทางการเกษตรมากที่สุด	7 คน	
จำนวนแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ย	3.15 คน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ต่อ

รายการ	จำนวน (N = 71)	ร้อยละ
รายได้ก่อนเข้าเป็นสมาชิกชมรม(บาท/เดือน/คน)		
- ไม่เกิน 5,000	36	50.71
- 5,001-10,000	24	33.80
- 10,001-15,000	4	5.63
- 15,001-20,000	3	4.23
- มากกว่า 20,000	4	5.63
รายได้ต่ำที่สุด	1,000 บาท	
รายได้มากที่สุด	40,000 บาท	
รายได้เฉลี่ย	8,545 บาท	
รายได้หลังเข้าเป็นสมาชิกชมรม (บาท/เดือน/คน)		
- ไม่เกิน 5,000	13	18.31
- 5,001-10,000	28	39.44
- 10,001-15,000	15	21.13
- 15,001-20,000	7	9.86
- มากกว่า 20,000	8	11.26
รายได้หลังเข้าเป็นสมาชิกชมรมน้อยที่สุด	1,500 บาท	
รายได้หลังเข้าเป็นสมาชิกชมรมมากที่สุด	56,000 บาท	
รายได้หลังเข้าเป็นสมาชิกชมรมเฉลี่ย	12,866 บาท	
โครงการที่เข้าร่วมกับชมรม (*: n = 137)		
- ปลุกข้าวปลอดสารพิษ	64	46.71
- เกษตรอินทรีย์	15	10.95
- โรงสีข้าว	53	38.69
- สมุนไพร	5	3.65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ต่อ

รายการ	จำนวน (N = 71)	ร้อยละ
รายได้จากอาชีพอื่น		
- มี	14	19.72
- ไม่มี	57	80.28
เงินออมจากการทำการเกษตร		
- มี	20	28.17
- ไม่มี	51	71.83
ลักษณะการผลิตทางการเกษตร		
- ข้าว	62	87.32
- ข้าว-พืชสวน	5	7.04
- ข้าว-พืชไร่	3	4.23
- ไม้ผล	1	1.41
ตลาดจำหน่ายผลผลิต (* : n = 83)		
- ตลาดในท้องถิ่น	68	81.92
- ตลาดกลางในตัวเมือง	15	18.08
จำนวนแรงงานที่ทำงานนอกฟาร์ม		
- มี	8	11.27
- ไม่มี	63	88.73

หมายเหตุ * : n ผู้ให้คำตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 แสดงข้อมูลด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ นาโส (ตารางที่ 4)

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 ซึ่งแสดงว่าความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส อยู่ในระดับดีมาก สามารถแยกรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

การให้คำแนะนำการเข้าเป็นสมาชิก

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีความคิดเห็นในการให้คำแนะนำการเป็นสมาชิกชมรม พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 54.93 เห็นว่าทางชมรมได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกชมรมได้ดีมาก รองลงมาร้อยละ 36.62 มีความคิดเห็นว่าพอใช้ และร้อยละ 8.45 เห็นว่าควรปรับปรุง โดยพบว่าความคิดเห็นของสมาชิกชมรมที่มีต่อการให้คำแนะนำในการเข้าเป็นสมาชิก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.46 ซึ่งอยู่ในระดับที่ดีมาก

ความรู้ที่ได้รับ

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ได้รับความรู้เพิ่มเติมในการผลิตสินค้าเกษตรและเรื่องอื่นๆ ที่สนใจเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.83 เห็นว่าทางชมรมได้ส่งเสริมให้ความรู้แก่สมาชิกได้ดีมาก รองลงมาร้อยละ 23.94 มีความคิดเห็นว่าการให้ความรู้ของทางชมรมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และร้อยละ 2.68 เห็นว่าควรปรับปรุงในการได้รับความรู้ของสมาชิกจากชมรมมีค่าเฉลี่ย 2.68 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

การให้ความช่วยเหลือ

ในการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสในด้านเงินทุน ร้อยละ 38.03 มีความคิดเห็นว่าพอใช้และควรปรับปรุง ส่วนร้อยละ 23.94 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนจากชมรมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.86 อยู่ในระดับพอใช้ การให้ความช่วยเหลือในด้านเครื่องมือ/เครื่องจักร ร้อยละ 36.62 มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ส่วนอีกร้อยละ 33.80 , 29.58 อยู่ในเกณฑ์ดีมากและควรปรับปรุงตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.79 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับพอใช้ ในการช่วยเหลือด้านเมล็ดพันธุ์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.85 เห็นว่าการช่วยเหลือด้านเมล็ดพันธุ์จากชมรมดีมาก ร้อยละ 35.21 , 23.94 เห็นว่าพอใช้ และควรปรับปรุงตามลำดับ ในการให้ความช่วยเหลือด้านเมล็ดพันธุ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.17 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่พอใช้ ในด้านการขนส่ง ร้อยละ 35.21 มีความคิดเห็นว่าทางชมรมได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการขนส่งดีมาก ร้อยละ 33.80 , 30.99 เห็นว่าพอใช้ และควรปรับปรุง ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.04 อยู่ในระดับพอใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัคยโสธร เห็นว่าทางชมรมได้สนับสนุนกิจกรรมในชุมชนด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ร้อยละ 81.69 มีความคิดเห็นดีมาก ส่วนร้อยละ 15.49 , 2.82 มีความคิดเห็นพอใช้และควรปรับปรุง ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ดีมาก ด้านตลาดนัดชุมชนร้อยละ 78.87 เห็นว่าชมรมได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมดีมาก ร้อยละ 16.90 เห็นว่าชมรมได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมพอใช้และอีกร้อยละ 4.23 เห็นว่าควรปรับปรุง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 อยู่ในระดับที่ดีมาก

การดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ

จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทางชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสได้จัดตั้งขึ้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมปลูกข้าวปลอดสารพิษ สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 71.83 เห็นว่าทางชมรมดำเนินกิจกรรมได้ดีมาก ส่วนอีกร้อยละ 28.17 เห็นว่าพอใช้ โดยค่าเฉลี่ยของการดำเนินกิจกรรมปลูกข้าวปลอดสารพิษมีค่าเฉลี่ย 2.72 อยู่ในระดับที่ดีมาก ในการดำเนินกิจกรรมเกษตรอินทรีย์ สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 74.65 เห็นว่าดีมาก และร้อยละ 25.35 เห็นว่าพอใช้ โดยเฉลี่ยในการดำเนินกิจกรรมเกษตรอินทรีย์เท่ากับ 2.75 อยู่ในระดับดีมาก การดำเนินกิจกรรมธนาคารชุมชนของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ร้อยละ 59.15 เห็นว่าดีมาก ส่วนอีกร้อยละ 38.03 , 2.82 เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมธนาคารชุมชนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และควรปรับปรุง ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.56 อยู่ในระดับที่ดีมาก กิจกรรมโรงสีข้าวชุมชนที่ทางชมรมได้ดำเนินกิจกรรมมาสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 76.06 เห็นว่าทางชมรมดำเนินกิจกรรมได้ดีมาก ส่วนอีกร้อยละ 21.12 เห็นว่าพอใช้ และร้อยละ 2.82 เห็นว่าควรปรับปรุง โดยค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 2.73 อยู่ในระดับที่ดีมาก กิจกรรมการทำปุ๋ยหมักร้อยละ 74.65 เห็นว่าทางชมรมดำเนินการทำกิจกรรมนี้ได้ดีมาก ส่วนอีกร้อยละ 23.94 , 1.41 เห็นว่าทางชมรมดำเนินกิจกรรมได้พอใช้ และควรปรับปรุง ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 2.73 อยู่ในระดับดีมาก การดำเนินกิจกรรมโครงการสมุนไพร ร้อยละ 60.56 เห็นว่าทางชมรมดำเนินการทำสมุนไพรได้ดีมาก ร้อยละ 33.80 , 5.64 การดำเนินกิจกรรมสมุนไพรได้พอใช้ และควรปรับปรุง ตามลำดับ โดยมีระดับค่าเฉลี่ยของการดำเนินกิจกรรมสมุนไพรเท่ากับ 2.55 อยู่ในระดับดีมาก การดำเนินกิจกรรมกองทุนสวัสดิการร้อยละ 80.28 เห็นว่าดำเนินกิจกรรมได้ดีมาก ส่วนอีกร้อยละ 16.90 , 2.82 ดำเนินกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และควรปรับปรุง ตามลำดับ มีระดับค่าเฉลี่ยของการดำเนินกิจกรรมกองทุนสวัสดิการเท่ากับ 2.77 อยู่ในระดับดีมาก และโครงการเบี้ยกุดชุม ร้อยละ 57.75 เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมกึ่งเบี้ยกุดชุมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และร้อยละ 32.39 , 9.86 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และควรปรับปรุงตามลำดับ โดยมีระดับค่าเฉลี่ยของการดำเนินการกิจกรรมเบี้ยกุดชุมเท่ากับ 2.47 อยู่ในระดับดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสะดวกจากการให้บริการจากชุมชน

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะ ตำบลนาโตะ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับความสะดวกจากการเข้าไปใช้บริการของชมรมดังนี้ จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 71.83 เห็นว่าการเข้าไปใช้บริการได้รับความสะดวกดีมากและอีกร้อยละ 16.90 , 2.82 การให้บริการได้รับความสะดวกพอใช้ และควรปรับปรุงตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยที่ได้จากการได้รับความสะดวกจากการเข้าไปใช้บริการของชมรม เท่ากับ 2.69 อยู่ในระดับดีมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างชมรมกับสมาชิก

จากการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะกับสมาชิกชมรมพบว่าร้อยละ 45.07 ความสัมพันธ์ที่ดีมาก ส่วนอีกร้อยละ 43.66 , 11.27 ความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และควรปรับปรุง โดยมีระดับค่าเฉลี่ยของความสัมพันธ์ระหว่างชมรมกับสมาชิกเท่ากับ 1.07 อยู่ในระดับควรปรับปรุง

การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะ ตำบลนาโตะ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร เกี่ยวกับการที่ชมรมส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกนั้น ในการให้การศึกษาหรือความรู้เพิ่มเติมในสาขาวิชาที่ตนสนใจและที่ทำอยู่นั้นร้อยละ 53.52 เห็นว่าในการให้ความรู้เพิ่มเติมนั้นทางชมรมทำได้ดีมาก และอีกร้อยละ 43.66 และ 2.82 เห็นว่าพอใช้ และควรปรับปรุงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการให้ความรู้เพิ่มเติมเท่ากับ 2.25 อยู่ในระดับพอใช้ การจัดอบรมสัมมนาที่ทางชมรมจัดขึ้น ร้อยละ 50.70 เห็นว่าดีมาก ร้อยละ 43.66 เห็นว่าพอใช้ และร้อยละ 5.64 เห็นว่า ควรปรับปรุง โดยค่าเฉลี่ยที่ได้จากความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการจัดอบรมสัมมนาเท่ากับ 2.45 อยู่ในระดับดีมาก และในการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 43.66 มีความคิดเห็นต่อการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ดีมาก และพอใช้ อีกร้อยละ 12.68 เห็นว่าควรปรับปรุงโดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่เท่ากับ 2.31 อยู่ระดับพอใช้

ผลจากการเป็นสมาชิกชมรม

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะ ตำบลนาโตะ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีความคิดเห็นในเรื่องผลที่ได้จากการเป็นสมาชิกว่าทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.15 รายได้เพิ่มขึ้นดีมาก ร้อยละ 36.62 รายได้เพิ่มขึ้นพอใช้ และร้อยละ 4.23 รายได้เพิ่มขึ้นอย่างไม่น่าพอใจ ซึ่งจะมีค่าเฉลี่ยผลจากการเป็นสมาชิกแล้วรายได้เพิ่มขึ้นเท่ากับ 2.55 อยู่ในระดับดีมาก ผลจากการเป็นสมาชิกชมรม แล้วทำให้เกิดการรวมตัว ร้อยละ 56.33 เห็นว่ามีผลดีมาก ร้อยละ 38.03 เห็นว่ามีผลพอใช้ ส่วนร้อยละ 5.64 เห็นว่ายังไม่น่าพอใจ ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลจากการเป็นสมาชิกชมรมแล้วทำให้เกิดการรวมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับดีมาก จากการเป็นสมาชิกชมรมก่อให้เกิดขายสินค้าได้ราคาดีขึ้น ร้อยละ 80.00 เห็นว่าดีมาก ร้อยละ 10.00 เห็นว่าพอใช้ และร้อยละ 10.00 เห็นว่าไม่ดีนัก โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลจากการเป็นสมาชิกชมรมแล้วทำให้เกิดการรวมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับดีมาก จากการเป็นสมาชิกชมรมก่อให้เกิดขายสินค้าได้ราคาดีขึ้น ร้อยละ 80.00 เห็นว่าดีมาก ร้อยละ 10.00 เห็นว่าพอใช้ และร้อยละ 10.00 เห็นว่าไม่ดีนัก โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลจากการเป็นสมาชิกชมรมแล้วทำให้เกิดการรวมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับดีมาก จากการเป็นสมาชิกชมรมก่อให้เกิดขายสินค้าได้ราคาดีขึ้น ร้อยละ 80.00 เห็นว่าดีมาก ร้อยละ 10.00 เห็นว่าพอใช้ และร้อยละ 10.00 เห็นว่าไม่ดีนัก โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลจากการเป็นสมาชิกชมรมแล้วทำให้เกิดการรวมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับดีมาก

47.89 เห็นว่าชมรมทำให้สามารถขายสินค้าได้ราคาดีมาก ร้อยละ 43.66 เห็นว่าชมรมทำให้สามารถขายสินค้าได้ดี อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และร้อยละ 8.45 ยังไม่น่าพอใจ โดยค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.39 อยู่ในระดับดีมาก ในด้านการจัดหาตลาดของทางชมรมเมื่อเป็นสมาชิกชมรมแล้วร้อยละ 50.70 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหาตลาดของชมรมดีมาก และร้อยละ 43.66 , 5.64 พอใช้และยังไม่น่าพอใจ ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหาตลาดให้แก่สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ เท่ากับ 2.45 อยู่ในระดับดีมาก

บทบาทด้านการพัฒนาการเกษตรและช่วยเหลือเกษตรกร

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะ ตำบลนาโตะ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ในเรื่องของชมรมมีบทบาทในด้านการพัฒนาการเกษตรและช่วยเหลือเกษตรกร ร้อยละ 49.01 มีความคิดว่าช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนาการเกษตรได้ดีมาก ร้อยละ 30.99 มีความคิดเห็นพอใช้ ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสมาชิกต่อบทบาทด้านการพัฒนาการเกษตร และช่วยเหลือเกษตรกรเท่ากับ 2.69 อยู่ในระดับดี

สรุปเรียงลำดับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ตามค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังนี้ (ตารางที่ 4)

อันดับที่ 1. สมาชิกเห็นว่าการสนับสนุนในกิจกรรมชุมชนในด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นและตลาดชุมชน มีเกณฑ์เฉลี่ยสูงสุดอันดับ 1 คือ 2.77

อันดับที่ 2. บทบาทด้านการให้ความสะดวกในการใช้บริการจากชมรมและบทบาทด้านการพัฒนา การเกษตร มีเกณฑ์เฉลี่ย 2.69

อันดับที่ 3. การได้รับความรู้จากทางชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะ มีเกณฑ์เฉลี่ย 2.68

อันดับที่ 4. บทบาทในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่ทางชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะได้จัดทำขึ้น การปลูกข้าวปลอดสารพิษ เกษตรอินทรีย์ ธนาคารชุมชน โรงเรียนข้าวชุมชน การทำปุ๋ยหมัก สมุนไพร กองทุนสวัสดิการ และเบี้ยกุดชุม มีเกณฑ์เฉลี่ย 2.67

อันดับที่ 5. สมาชิกเห็นว่า ในการเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะ ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดการรวมกลุ่ม ขายสินค้าได้ราคาดีขึ้น และการจัดหาตลาดให้ มีเกณฑ์เฉลี่ย 2.48

อันดับที่ 6. บทบาทในการแนะนำการเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะ มีเกณฑ์เฉลี่ย 2.46

อันดับที่ 7. การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการให้การศึกษาเพิ่มเติม การจัดอบรมสัมมนา การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ มีเกณฑ์เฉลี่ย 2.34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อันดับที่ 8. บทบาทการให้ความช่วยเหลือสมาชิกในด้านเงินทุน เครื่องมือ เครื่องจักรกล เมล็ดพันธุ์ และการขนส่ง มีเกณฑ์เฉลี่ย 1.97

อันดับที่ 9. ความสัมพันธ์ระหว่างชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสกับสมาชิกมีเกณฑ์เฉลี่ย 1.07

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโปลี

ระดับความคิดเห็น

บทบาทและการดำเนินงาน	(3)	ร้อยละ	(2)	ร้อยละ	(1)	ร้อยละ	เฉลี่ย	ระดับ	ลำดับ
	n		n		n				
1. การให้คำแนะนำการเข้า เป็นสมาชิก	39	54.93	26	36.62	6	8.45	2.46	ดีมาก	6
2. ความรู้ที่ได้รับ	51	71.83	17	23.94	3	4.23	2.68	ดีมาก	3
3. การให้ความช่วยเหลือ									
- เงินทุน	17	23.94	27	38.03	27	38.03	1.86	พอใช้	
- เครื่องมือ/เครื่องจักรกล	24	23.80	26	36.62	21	29.58	1.79	พอใช้	
- เมล็ดพันธุ์	29	40.85	25	35.21	17	23.94	2.17	พอใช้	
- การขนส่ง	25	35.21	24	33.80	22	30.99	2.04	พอใช้	
							1.97		8
4. การสนับสนุนกิจกรรม ในชุมชน									
- วัฒนธรรมท้องถิ่น	58	81.69	11	15.49	2	2.82	2.79	ดีมาก	
- ตลาดนัดชุมชน	56	78.87	12	16.90	3	4.23	2.75	ดีมาก	
							2.77		1
5. การดำเนินกิจการโครงการ ต่างๆ									
- ปลุกข้าวปลอดสารพิษ	51	71.83	20	28.17	-	-	2.72	ดีมาก	
- เกษตรอินทรีย์	53	74.65	18	25.35	-	-	2.75	ดีมาก	
- ธนาคารชุมชน	42	59.15	27	38.03	2	2.82	2.56	ดีมาก	
- โรงสีข้าวชุมชน	54	76.06	15	21.12	2	2.82	2.73	ดีมาก	
- ร้านค้าชุมชน	55	77.46	14	19.72	2	2.82	2.75	ดีมาก	
- การทำปุ๋ยหมัก	53	74.65	17	23.94	1	1.41	2.73	ดีมาก	
- สมุนไพร	43	60.56	24	33.80	4	5.64	2.55	ดีมาก	
- กองทุนสวัสดิการ	57	80.28	12	16.90	2	2.82	2.77	ดีมาก	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 ต่อ

บทบาทและการดำเนินงาน	ระดับความคิดเห็น							ระดับ	ลำดับ
	(3) ร้อยละ	(2) ร้อยละ	(1) ร้อยละ	เฉลี่ย					
	n	n	n						
- เบียดงูคชุม	41	57.75	23	32.39	7	9.86	2.47	ดีมาก	
							2.67		4
6. ความสะดวกจากการใช้ บริการจากชมรม	51	71.83	18	25.35	2	2.82	2.69	ดีมาก	2
7. ความสัมพันธ์ระหว่าง ชมรมกับสมาชิก	32	45.07	31	43.66	8	11.27	1.07	ปรับปรุง	9
8. การส่งเสริมพัฒนาคุณ ภาพชีวิต									
- ให้การศึกษาเพิ่มเติม	38	53.52	31	43.66	2	2.82	2.25	พอใช้	
- จัดอบรมสัมมนา	36	50.70	31	43.66	4	5.64	2.45	ดีมาก	
- จัดทัศนศึกษานอกสถานที่	31	43.66	31	43.66	9	12.68	2.31	พอใช้	
							2.34		7
9. ผลจากการเป็นสมาชิก ชมรม									
- รายได้เพิ่มเติม	42	59.15	26	36.62	3	4.23	2.55	ดีมาก	
- เกิดการรวมกลุ่ม	40	56.33	27	38.03	4	5.64	2.51	ดีมาก	
- ขายสินค้าได้ราคาดี	34	47.89	31	43.66	6	8.45	2.39	ดีมาก	
- การจัดหาตลาด	36	50.70	31	43.66	4	5.64	2.45	ดีมาก	
							2.48		5
10. บทบาทด้านการพัฒนา การเกษตร	49	69.01	22	30.99	-		2.69	ดีมาก	2
ค่าเฉลี่ย							2.44	ดีมาก	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสในการจัดตั้งชมรม (ตารางที่5)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งชมรม

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร เห็นด้วยกับการที่จะจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติขึ้นถึงร้อยละ 100 โดยให้เหตุผลว่าจะทำให้เกิดการรวมตัวกันขึ้นในท้องถิ่นทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และไม่ต้องขนส่งสินค้าไปขายไกลๆ

ความสำเร็จในการจัดตั้งชมรม

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 83 มีความคิดเห็นว่า ในการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ชาตินั้นประสบความสำเร็จ เพราะชุมชนมีการรวมกลุ่มและมีความเข้มแข็งเกิดขึ้นในชุมชน ส่วนอีกร้อยละ 16.90 คิดว่า การจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะยังมีแรงงานบางส่วนไปทำงานในเมือง และชุมชนยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

ความพอใจในการจัดตั้งโครงการต่างๆ ขึ้น

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 90.14 มีความพอใจในการจัดตั้งโครงการต่างๆ ขึ้น และอีกร้อยละ 9.85 ยังไม่พอใจในการที่ชมรมเกษตรรักษ์ชาตินาโสได้จัดตั้งโครงการขึ้น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 60.56 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งตนเองของชุมชนว่าสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้ว เพราะมีการรวมตัวกันขึ้น ไม่ต้องพึ่งพาพ่อค้าคนกลางในการขายผลผลิต ค่าตอบแทนที่ได้จากการขายผลผลิตจึงเพิ่มขึ้น ส่วนอีกร้อยละ 39.44 ยังคิดว่าชุมชนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพราะยังต้องอาศัยเงินทุนจากภายนอกอยู่ ยังไม่มีรายได้เสริมนอกเหนือจากการขายข้าวและเกษตรกรส่วนมากยังยากจนอยู่

ข้อเสนอแนะ

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 59.15 มีข้อเสนอแนะให้แก่ชมรมเกี่ยวกับการดำเนินงานและการกำหนดราคาในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร การให้ความรู้เพิ่มเติมและควรมีการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรหลังจากการทำนา และอีกร้อยละ 40.85 ไม่มีข้อเสนอแนะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 ข้อมูลความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสในการจัดตั้งชมรม

รายการ	จำนวน (N = 71)	ร้อยละ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งชมรม		
- เห็นด้วย	71	100
- ไม่เห็นด้วย	-	-
ความสำเร็จในการจัดตั้งชมรม		
- ประสบผลสำเร็จ	59	83.09
- ไม่ประสบผลสำเร็จ	12	16.90
ความพอใจในการจัดตั้งโครงการต่างๆ ขึ้น		
- พอใจ	64	90.14
- ไม่พอใจ	7	9.85
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง		
- สามารถพึ่งพาตนเองได้แล้ว	43	60.56
- พึ่งพาตนเองยังไม่ได้	28	39.44
ข้อเสนอแนะ		
- มีข้อเสนอแนะ	42	59.15
- ไม่มีข้อเสนอแนะ	29	40.85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส (ตารางที่ 6)

ปัญหาที่ประสบในการจัดตั้งชมรม

จากการศึกษาพบว่า ในการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุมหึง จังหวัดยโสธร ปัญหาที่ประสบส่วนใหญ่ร้อยละ 33.33 คือปัญหาในด้านการดำเนินงานของชมรม และอีกร้อยละ 23.81 คือปัญหาด้านการตลาด และปัญหาของตัวเกษตรกร ร้อยละ 19.05 ประสบปัญหาในด้านของเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการดำเนินโครงการต่างๆ ของทางชมรม

การได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรในชุมชน

สมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุมหึง จังหวัดยโสธร ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมทางชมรม ร้อยละ 71.43 ได้ให้ความร่วมมือดีมาก และร้อยละ 28.57 ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของทางชมรมปานกลาง เกษตรกรที่ให้ความร่วมมือน้อยหรือไม่ให้ความร่วมมือไม่มีเลย

การได้รับความช่วยเหลือ

จากการศึกษาพบว่า ในการทำงานชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุมหึง จังหวัดยโสธร ร้อยละ 57.15 จะได้รับความช่วยเหลือจากเอกชนเป็นส่วนใหญ่ และร้อยละ 42.85 จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ซึ่งในการทำงานความช่วยเหลือที่ได้รับส่วนมาก ร้อยละ 52.38 จะเป็นด้านการตลาดให้ร้อยละ 23.81 จะเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน และในด้านการส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกร

หน่วยงานใดให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือแก่ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ร้อยละ 52.38 ให้ความช่วยเหลือทางด้านการจัดหาตลาดให้ ร้อยละ 23.81 ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนและด้านการให้ความรู้

ปัญหาที่พบในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร

จากการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุมหึง จังหวัดยโสธร พบว่าร้อยละ 61.90 จะมีปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เกษตรกรไม่พอใจกับราคาซื้อขายที่ทางโรงสีข้าวของชมรมตั้งขึ้น เพราะคิดราคาต่ำเกินไป อยากรจะได้อายุรับซื้อที่สูงขึ้น สมาชิกยังไม่เข้าใจในการติดต่อประสานงาน ผลผลิตที่เกษตรกรนำมาขายบางครั้งคุณภาพไม่ดี การดูแลเก็บรักษาผลผลิตยังไม่ดีเท่าที่ควร และร้อยละ 38.10 เห็นว่าในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรไม่พบปัญหาอะไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาในการดำเนินงาน

จากการศึกษาปัญหาพบว่าการดำเนินงานในโครงการต่างๆ ของทางชมรมเกษตรรักษัธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 71.43 ได้แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาในการดำเนินงานคือ เกษตรกรส่วนมากยังไม่สนใจการรวมกลุ่มและยังไม่เข้าใจถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่ม เกษตรกรส่วนมากยังทำการผลิตเหมือนเดิม ไม่มีการพัฒนาคุณภาพของผลผลิต และยังใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช และวัชพืช เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน ประสานงานยังมีน้อย และอีกร้อยละ 28.57 ไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน

ความรู้สึกรู้สึกต่อกิจกรรม

จากการศึกษาความรู้สึกของคณะกรรมการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 76.19 รู้สึกพอใจกับกิจกรรมต่างๆ ที่ทางชมรมได้จัดขึ้น อีกร้อยละ 23.81 ยังไม่พอใจกับกิจกรรมที่ทางชมรมได้จัดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษัธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ร้อยละ 47.62 ได้มีข้อเสนอแนะในการเพิ่มบุคลากรในการประสานงาน และให้ความรู้ให้มากขึ้น ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการผลิตเพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิต ส่งเสริมให้มีการสร้างงานในชุมชนให้มากขึ้น และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการของชมรม และอีกร้อยละ 52.38 ไม่มีข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโปลี

รายการ	จำนวน (N = 21)	ร้อยละ
ปัญหาที่ประสบในการจัดตั้งชมรม		
- เงินทุน	4	19.05
- เกษตรกร	5	23.81
- ตลาด	5	23.81
- การดำเนินงาน	7	33.33
การได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรในชุมชน		
- เกษตรกรให้ความร่วมมือมาก	15	71.43
- เกษตรกรให้ความร่วมมือปานกลาง	6	28.57
- เกษตรกรให้ความร่วมมือน้อย	-	-
การได้รับความช่วยเหลือ		
- รัฐบาล	9	42.85
- เอกชน	12	57.15
หน่วยงานได้ให้ความช่วยเหลือ		
- เงินทุน	5	23.81
- ตลาด	11	52.38
- ให้ความรู้	5	23.81
ปัญหาที่พบในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร		
- มี	13	61.90
- ไม่มี	8	38.10
ปัญหาในการดำเนินงาน		
- แสดงความคิดเห็น	15	71.43
- ไม่แสดงความคิดเห็น	6	28.57

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 ต่อ

รายการ	จำนวน (N = 21)	ร้อยละ
ความรู้สึกรู้สึกต่อกิจกรรม		
- พอใจ	15	76.19
- ไม่พอใจ		23.81
ข้อเสนอแนะ		
- มีข้อเสนอแนะ	10	47.62
- ไม่มีข้อเสนอแนะ	11	52.38

หมายเหตุ : N = 21 คือจำนวนคณะกรรมการที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง 71 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ นาไต่ จะพบว่า ในตำบลนาไต่ส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ และเริ่มเป็นสมาชิกตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ขึ้น สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่เป็นอย่างดี รู้ถึงประโยชน์ ผลดีของการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ อาชีพของสมาชิกจะประกอบอาชีพทำนาเป็นส่วนมาก และไม่มีอาชีพเสริมนอกเหนือจากการทำนา เมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่แล้วจะเห็นว่าเกษตรกรมีรายได้จากการผลิตข้าวเพิ่มขึ้น ในการสร้างกิจกรรมให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้นเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเกษตรกรจะมีความสนใจในการทำการเกษตรปลอดสารพิษ

ในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ เกษตรกรให้ความคิดเห็นว่า ทางชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก โดยผลจากการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไต่ ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนได้มีการเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีการเพิ่มรายได้ เพิ่มผลผลิต อันส่งผลให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น เป็นพื้นฐานของการเป็นชุมชนพึ่งตนเอง การที่จะสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้ จะต้องมีการกำหนดวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ประชาชน อุบนิสัย บุคคล วัฒนธรรมของชุมชนตามความเหมาะสม

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ นาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ซึ่งได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส จำนวน 71 ราย โดยได้แบ่งข้อมูลที่ต้องศึกษาเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเศรษฐกิจสังคมและสภาพการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส

ผลการศึกษา

ด้านพื้นฐานทั่วไปและสภาพการผลิต

จากการศึกษาสรุปได้ว่าสมาชิกเป็นเพศชายร้อยละ 46.48 เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.52 มีอายุเฉลี่ย 44.59 ปี ร้อยละ 61.97 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สถานภาพทางครอบครัวร้อยละ 88.73 แต่งงานและยังอยู่ด้วยกัน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน นอกจากจะเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสแล้ว ร้อยละ 50.00 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรการถือครองที่ดินร้อยละ 95.75 มีที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด จำนวนที่ดินถือครองเฉลี่ย 15.80 ไร่ มีจำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรมเฉลี่ย 14.54 ไร่ อาชีพเกษตรกรที่ทำก่อนเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสแล้วทั้งหมดก็ยังคงประกอบอาชีพทำนาเหมือนเดิม ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสเฉลี่ย 7.41 ปี จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครอบครัวเฉลี่ย 3 คน รายได้ก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสเฉลี่ย 8,545 บาท/คน/ปี และเมื่อได้เข้าเป็นสมาชิกของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสแล้วมีรายได้เฉลี่ย 12,866 บาท/คน/ปี ซึ่งเห็นได้ว่ารายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 46.71 เกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการปลูกข้าวปลอดภัยสารพิษ ร้อยละ 80.28 ไม่มีรายได้จากอาชีพอื่น นอกจากการประกอบอาชีพทำนา ร้อยละ 71.83 ไม่มีเงินออมเหลือจากการขายผลผลิตทางการเกษตร ลักษณะการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ร้อยละ 87.32 ปลูกข้าวอย่างเดียวตลาดที่นำผลผลิตไป

จำหน่ายร้อยละ 81.92 จะขายให้กับตลาดในท้องถิ่น ร้อยละ 88.73 ไม่มีแรงงานออกไปทำงานนอกฟาร์ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านความคิดเห็นของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร สมาชิกได้มีความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

1. การให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการที่เข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ทางชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสดำเนินการได้ดีมาก
2. ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ทางชมรมได้ให้ความรู้แก่สมาชิกได้ดีมาก
3. การให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในด้านเงินทุน เครื่องมือเครื่องจักรกล เมล็ดพันธุ์และการขนส่ง สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าอยู่ในระดับที่พอใช้ เพราะเกษตรกรส่วนมากไม่ได้ขอความช่วยเหลือจากทางชมรมในเรื่องดังกล่าว
4. การสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นและตลาดนัดชุมชน ทางชมรมได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ได้ดีมาก
5. การดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ทางชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสได้จัดทำขึ้นในการที่จะทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าวปลอดสารพิษ การทำเกษตรอินทรีย์ ธนาคารชุมชน โรงสีข้าวชุมชน ร้านค้าชุมชน การทำปุ๋ยหมัก สนับสนุนกองทุนสวัสดิการและเบี้ยกุดชุมในการดำเนินงานในการทำกิจกรรมชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสดำเนินงานดีมาก
6. ความสะดวกจากการเข้าไปใช้บริการจากชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ไม่ว่าจะเป็นการนำข้าวไปขายให้แก่โรงสีข้าวของชมรม การเข้าไปติดต่อขอความช่วยเหลือต่างๆ ทางชมรมได้ให้การบริการดีมาก
7. ความสัมพันธ์ระหว่างชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสกับสมาชิก ควรจะมีการปรับปรุงในการเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกให้มากขึ้น ตลอดจนคลุกคลีกับสมาชิกและทำกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น
8. การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส ทางชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโสได้ดำเนินการในการส่งเสริมโดยการให้การศึกษาเพิ่มเติมและจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ ในการดำเนินงานนี้ทำได้พอใช้ และการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เพิ่มเติมแก่สมาชิกนั้นทำได้ดีมาก

9. ผลจากการที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส จะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม ขายสินค้าได้ราคาดีขึ้นและมีการจัดหาตลาดให้แก่เกษตรกร ซึ่งระดับความคิดเห็นของเกษตรกรในเรื่องนี้อยู่ในระดับดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. บทบาทด้านการพัฒนาการเกษตรและช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกชมรมเกษตร
รักษ์ธรรมชาตินาโส่ ทางชมรมได้ให้ความช่วยเหลือดีมาก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ สมาชิกทั้งหมดเห็นด้วยกับ
การที่มีการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ขึ้น เพราะจะทำให้เกิดการรวมกลุ่มและไม่ต้อง
อาศัยพ่อค้าคนกลางในการขายผลผลิต ไม่ต้องไปขายผลผลิตไกล เกิดการทำกิจกรรมที่สร้างรายได้
และความเข้มแข็งในชุมชน ความสำเร็จในการตั้งชมรม ร้อยละ 83.09 คิดว่าประสบผลสำเร็จ เพราะ
ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้ว ความเป็นอยู่ดีขึ้น ร้อยละ 90.14 พอใจในกิจกรรมต่างๆ ที่ทาง
ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ได้จัดทำขึ้น ร้อยละ 60.56 มีความคิดเห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ข้อเสนอแนะของสมาชิกแก่ทางชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ดังนี้

1. ต้องการให้ชมรมเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องการทำอาชีพเสริมและการเพิ่มรายได้
2. ราคาที่รับซื้อข้าวยังต่ำ ต้องการให้เพิ่มราคาซื้อข้าวขึ้น
3. ตราชั่งซึ่งในการชั่งข้าวควรมีมาตรฐานมากขึ้น
4. ต้องการให้ชมรมมีความเที่ยงตรงและเป็นธรรมในการดำเนินงาน
5. เพิ่มจำนวนเงินปันผลที่ต้องปันผลคืนแก่สมาชิก
6. ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ที่ทางชมรมจัดตั้งขึ้นให้สมาชิกเข้าใจชัดเจนถูกต้อง

ต้อง

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหาที่พบในการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ขึ้นร้อยละ 33.33 จะประสบปัญหา
ในด้านของการดำเนินงานที่เจ้าหน้าที่บางคนยังไม่เข้าใจ และไม่มีความรู้ในด้านการดำเนินงานเท่าที่
ควร ร้อยละ 71.43 เกษตรกรได้ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติขึ้นได้เป็น
อย่างดี ในการได้รับความช่วยเหลือร้อยละ 57.15 ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติได้รับความช่วยเหลือ
จากเอกชนในการสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่จะประโยชน์ต่อทางชมรม ซึ่งร้อยละ 52.38 จะให้
ความช่วยเหลือในด้านการติดต่อหาตลาดในการขายผลผลิตที่เกษตรกรในชุมชนนำมาขายให้กับ
ชมรม ร้อยละ 61.90 พบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นในการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นเรื่อง
คุณภาพของสินค้า ราคา การรับซื้อสินค้าที่เกษตรกรไม่ค่อยพอใจ แล้วนำไปขายตลาดอื่นนอกท้องถิ่น
การคมนาคมขนส่ง การเก็บรักษาคุณภาพผลผลิต ร้อยละ 71.43 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของ
การดำเนินงาน คือ เกษตรกรยังยึดติดกับการผลิตแบบเก่าๆ ยังไม่เข้าใจระบบการดำเนินงานของทาง
ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ร้อยละ 76.19 รู้สึกพอใจกับกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่ทาง
ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ได้จัดทำขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไผ่

1. ฝึกอบรม ให้มีความรู้ในการดำเนินงานแก่เจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น
2. มีการสร้างงานในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรสมาชิก
3. ออกไปเยี่ยมเยียนเกษตรกร ความสัมพันธ์อันดีกับสมาชิก
4. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับผลดีของการอยู่รวมกลุ่มและการที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ให้

แก่เกษตรกรสมาชิก

5. มีการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรดีเด่นและมีการให้รางวัลเพื่อเสริมสร้างกำลังใจในหมู่เกษตรกร

6. ให้ความรู้ในด้านการผลิต เทคนิคต่างๆ แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาค้นคว้าของผู้ทำการวิจัย

1. เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ควรจัดทำให้มีความครอบคลุมและกระชับในเนื้อหาเพื่อมิให้ผู้สัมภาษณ์เกิดความเบื่อหน่ายและประหยัดเวลาอีกด้วย

2. ในการทำแบบสัมภาษณ์ควรตรวจสอบเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ไม่ให้ซ้ำซ้อนหรือมีความหมายไปในทางเดียวกัน

3. กำหนดวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อที่จะปฏิบัติตามเพื่อให้งานสำเร็จทันตามเวลาที่กำหนด

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. 2519. เกษตรยั่งยืน อนาคตของการเกษตรไทย. กรุงเทพฯ.
- ฉัตร ชำของ. 2525. เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรการวิจัยทางสังคมศาสตร์ระดับนักวิชาการ
รุ่นที่1. กรุงเทพฯ
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2522. หลักการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ.
- นิรนาม. 2519. คำบรรยายจิตวิทยาสังคมชั้นสูง(เอกสารอัครำเนา). กรุงเทพฯ อ้างถึง Robert B.
Zojone. 1969. Social Psychology : An Experimental Approach. California.
- ประยงค์ เนตจาร์ภย์. 2521. รายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องสถาบันสังคมในชนบทและการ
ร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาชนบท. สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- ไพศาล กิจเพชร. 2543. “ชุมชนเข้มแข็ง”. วารสารพัฒนาชุมชน. 39(2):11-13.
- วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ. 2539. เกษตรกรรมทางเลือก ความหมาย ความเป็นมา และเทคนิควิธี.
กรุงเทพฯ.
- วีระ กองแก้ว. 2513. การยอมรับในการเข้าร่วมกลุ่มของชาวนาในประเทศฟิลิปปินส์. วิทยานิพนธ์
ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์.
- สถิต นิยมญาติ. 2524. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สนิท สัมครการ. 2518 . มีเงินก็นับว่านื่อง มีทองก็นับว่าพี :ระบบครอบครัวและเครือญาติไทย.
กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรคตั้ง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุชาติ สุวรรณ. 2543. “การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน”. วารสารพัฒนาชุมชน. 39(2):16-21

สุนทร สุนันท์ชัย. 2524. การศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนาชนบท. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. ฉบับที่ 6 สิงหาคม-กันยายน 2521. 9

สุวรรณ บัวทวน. 2521. ทศนคติต่อการยอมรับของใหม่และลักษณะการยอมรับของชาวนาในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

สำนักส่งเสริม และฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2518. วิชาหลักการส่งเสริมทั่วไป. กรุงเทพฯ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก(ก)

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ
นาไส่ ตำบลนาไส่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
บ้านเลขที่ .....หมู่ที่ .....ตำบลนาไส่ อ.กุดชุม จ.ยโสธร

คำแนะนำ –ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับคำตอบของสมาชิก
-เติมข้อความที่เป็นจริงลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม และสภาพการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไส่

(ก) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคมของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไส่

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุของท่าน.....ปี
3. ระดับการศึกษา
( ) ไม่ได้รับการศึกษา
( ) ศึกษา ป.1- ป.4
( ) ศึกษา ป.5- ป.6
( ) ศึกษาระดับมัธยมศึกษา
( ) อื่น ๆ ระบุ.....
4. สถานภาพการสมรส
( ) โสด ( ) แต่งงาน
( ) อื่น ๆ ระบุ.....
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว .....คน
6. ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) กลุ่มเกษตรกร ( ) กลุ่มแม่บ้าน
( ) สมาชิก ธ.ก.ส. ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.การถือครองที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) เป็นของตนเอง จำนวน.....ไร่

( ) เช่าผู้อื่น จำนวน .....

( ) อื่น ๆ ระบุ .....

8.ท่านใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตร จำนวน.....ไร่

9. อาชีพก่อนเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่.....
ทำอาชีพเดิมมาแล้ว.....ปี

10.อาชีพหลังเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่.....
เป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติมาแล้ว.....ปี

11.จำนวนแรงงานทางการเกษตร ในครอบครัว.....คน

12. รายได้จำนวน บาท/เดือน/คน

12.1 รายได้ก่อนเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่
จำนวน.....บาท/เดือน/คน

12.2 รายได้หลังเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่
จำนวน.....บาท/เดือน/คน

13. ท่านได้เข้าร่วมโครงการใดบ้างกับชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่

( ) ปลูกข้าวปลอดสารพิษ

( ) เกษตรอินทรีย์

( ) โครงการเบี้ย

( ) โครงการสมุนไพร

( ) โรงสีข้าว

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

14. ท่านมีรายได้จากอาชีพอื่นอีกหรือไม่ (นอกเหนือจากข้อ 14)

( ) มี ระบุ .....

( ) ไม่มี

15. ท่านมีเงินออมหรือไม่

( ) มี

( ) ไม่มี

(ข) สภาพการผลิตของสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโถ่

1. ก่อนเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติท่านทำการผลิตลักษณะใด

- ( ) ข้าวอย่างเดียว
- ( ) ข้าว, พืชไร่
- ( ) ข้าว, พืชสวน
- ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

2. หลังจากเป็นสมาชิกชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติแล้วท่านยังทำการผลิตเหมือนเดิมหรือไม่

- ( ) ทำ
- ( ) ไม่ทำ เพราะ.....

3. ตลาดจำหน่ายผลผลิต (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ตลาดในท้องถิ่น
- ( ) ตลาดกลางในตัวเมือง
- ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

4. มีแรงงานทางการเกษตรในครอบครัวไปทำงานนอกฟาร์มหรือไม่

- ( ) มี
- ( ) ไม่มี

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติ
นาไผ่

ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อชมรมเกษตรรักษ์ ธรรมชาตินาไผ่	ความคิดเห็น		
	ดีมาก (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
1. ชมรมให้คำแนะนำในการเข้าเป็นสมาชิกชมรม 2. ความรู้ที่ได้รับจากชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติเกี่ยวกับ การทำการเกษตรที่ทางชมรมส่งเสริม 3. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรจากทางชมรม - เงินทุน - เครื่องมือ/เครื่องจักรกล - เมล็ดพันธุ์ - การขนส่ง - อื่น ๆ ระบุ..... 4. ชมรมให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมในชุมชน - วัฒนธรรมชุมชน - ตลาดนัดชุมชน 5. การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางชมรมจัดขึ้น - ปลูุกข้าวปลอดสารพิษ - เกษตรอินทรีย์ - ธนาคารชุมชน - โรงเรียนข้าวชุมชน - ร้านค้าชุมชน - การทำปุ๋ยหมัก - สมุนไพร - กองทุนสวัสดิการ - เบี้ยกุดชุม 6. ท่านได้รับความสะดวกในการเข้าไปใช้บริการโรงเรียน ข้าวชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไผ่			

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อชมรมเกษตรรักษ์ ธรรมชาตินาโส่	ความคิดเห็น		
	ดีมาก (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
7.ความสัมพันธ์ระหว่างชมรมกับสมาชิกในการทำกิจกรรมร่วมกัน			
8.ชมรมสนับสนุนให้สมาชิกมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือพัฒนาคุณภาพชีวิต โดย -การให้การศึกษอบรมในสาขาที่สมาชิกสนใจ -จัดอบรมสัมมนาโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย -จัดทัศนศึกษานอกสถานที่/สาริต			
9.ท่านคิดว่า การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมให้ผลดีกว่า การไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมในด้านใด -รายได้ -การรวมกลุ่ม -การขายสินค้าราคาสูงสุด -การหาตลาด			
10. โดยสรุปแล้วท่านเห็นว่าชมรมมีบทบาทในการพัฒนาด้านการเกษตรและช่วยเหลือให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น			

11. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งชมรมอย่างไร

( ) เห็นด้วย เพราะ.....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ใช้เฉพาะและให้เฉพาะคือเอกสารเรียนเฉพาะชั้นไปเลยอนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. ท่านคิดว่าการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะประสบความสำเร็จหรือไม่

( ) ประสบความสำเร็จ เพราะ.....

.....
.....

( ) ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะ.....

.....
.....

13. ท่านมีความพอใจหรือไม่ในการที่ชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะได้จัดให้มีโครงการ
ต่างๆเกิดขึ้น

( ) พอใจ

( ) ไม่พอใจ

14. ท่านคิดว่าขณะนี้ชุมชนของท่านสามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่

( ) ได้ เพราะ.....

.....
.....

( ) ไม่ได้ เพราะ.....

.....
.....

15. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโตะ.....

.....
.....

.....
.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานของชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไส้

1. ในการจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาไส้ มีปัญหาด้านใดบ้าง

- ( ) เงินทุน ( ) ตลาด
- ( ) เกษตรกร ( ) การดำเนินงาน
- ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

2. ในการจัดตั้งกลุ่มได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรในชุมชนหรือไม่

- ( ) เกษตรกรให้ความร่วมมือมาก
- ( ) เกษตรกรให้ความร่วมมือปานกลาง
- ( ) เกษตรกรให้ความร่วมมือน้อย
- ( ) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเลย

3. ท่านได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดบ้าง

- ( ) รัฐบาล ( ) เอกชน
- ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

4. หน่วยงานให้ความช่วยเหลือในด้านใดบ้าง

- ( ) เงินทุน ( ) ตลาด
- ( ) ให้ความรู้ ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

5. ในการรับซื้อผลิตผลของเกษตรกรชมรมมีปัญหาหรือไม่อย่างไร

- ( ) มี ระบุ.....
- ( ) ไม่มี

6. ในการดำเนินงานของชมรมท่านพบปัญหาใดบ้าง.....

7. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการจัดตั้งชมรม.....

8. กิจกรรมที่ชมรมได้จัดทำขึ้นท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ แค่ไหน อย่างไร.....

9. ในกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วท่านมีความรู้สึก

( ) พอใจ เพราะ.....

( ) ไม่พอใจ เพราะ.....

10. ท่านคิดว่าขณะนี้ชุมชนของท่านพึ่งพาตนเองได้หรือยัง เพราะเหตุใด

( ) พึ่งตนเองได้แล้ว เพราะ.....

.....

( ) พึ่งตนเองยังไม่ได้ เพราะ.....

11. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโต

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก(ข)

ประวัติชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส

สภาพการทำนาโดยทั่วไปของอำเภอกุดชุม

พื้นที่โดยทั่วไปเป็นดินทราย แห้งแล้ง ไม่มีระบบชลประทานขนาดใหญ่ ต้องอาศัยน้ำฝนที่ตกตามธรรมชาติเป็นหลัก จึงสามารถปลูกข้าวได้เพียงปีละ 1 ครั้ง และเกษตรกรมีสภาพฐานะยากจนไม่ค่อยมีการใช้เครื่องจักร เครื่องยนต์ขนาดใหญ่และสารเคมีในการเกษตร สารเคมีที่ใช้ในการเกษตรส่วนใหญ่เป็นปุ๋ยเคมี และสารเคมีปราบวัชพืช

การถือครองที่ดินโดยเฉลี่ย ครอบครัวละ 15-20 ไร่ ส่วนใหญ่จะปลูกข้าวเหนียว และข้าวเจ้าหอมมะลิ โดยปลูกข้าวเหนียวไว้แต่พอกิน ที่เหลือปลูกข้าวหอมมะลิไว้ขาย ผลผลิตเฉลี่ย 350 กิโลกรัม/ไร่

การจัดตั้งชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส

พ.ศ. 2523 กลุ่มผู้นำชาวบ้านร่วมลงทุนจัดตั้งร้านค้า โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ กำ ศรिताน้อย ให้มีการบริหารและดำเนินงานในรูปกลุ่มชาวบ้านมาจนถึงปัจจุบัน จัดตั้งเป็นกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน

พ.ศ. 2528 คุณชูจิรา พิทราวศ์ ร่วมก่อตั้งชมรมหมอยาพื้นบ้านและผู้สนใจสมุนไพรอำเภอกุดชุม และในเดือนมีนาคมกลุ่มผู้นำชาวบ้านมีความสนใจเป็นทุนเดิมจึงได้มีการอบรมเรื่องสมุนไพร โดยมีนายรัชชัช โดสิตระกูล เจ้าหน้าที่ประสานงานชนบท โครงการสมุนไพรเพื่อการพึ่งพาตนเอง (ชมรมเพื่อธรรมชาติ) เป็นวิทยากรและร่วมทำงานกับชาวบ้านตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน (ศูนย์พัฒนาวัตถุดีสมุนไพรวัดท่าลาด)

ต่อมามูลนิธิโกมลคีมทอง และมูลนิธิเด็ก ให้การบรรยายเรื่องการทำนาธรรมชาติ โดยฟูโกโอะกะได้มาให้ความรู้ ปรากฏว่าชาวบ้านให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง จนปัจจุบันได้มีการทำการเกษตรแบบปลอดสารเคมี

พ.ศ. 2534 จึงได้ตั้งเป็นชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาติขึ้นและสามารถก่อตั้งโรงสีข้าวขึ้นมาได้

คณะกรรมการผู้บริหารชมรม

1. นายรัชชัช โดสิตระกูล	ประธาน
2. นายจตุศักดิ์ มินระวงศ์	รองประธาน
3. นางสาวสุนีย์ ทองไชย	รองประธาน
4. นายมัน สามสี	เหรัญญิก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. นายสมหวัง ศรีมันตระ	กรรมการ
6. นายประดิษฐ์ แก้วใส	กรรมการ
7. นายสุภาพ แก้วใส	กรรมการ
8. นายเคน สามสี	กรรมการ
9. นายหมูน สามสี	กรรมการ
10. นายวิจิตร บุญสูง	กรรมการผู้จัดการ

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งชมรมรักรักรธรรมชาติ

1. เพื่อรับซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิกและบุคคลทั่วไป ในราคาที่เป็นธรรม
2. เพื่อรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม จากเกษตรกร
3. เพื่อเป็นกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ในการทำงาน การบริหารจัดการธุรกิจและการแก้ปัญหาารวมกันของชาวบ้าน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้
4. ส่งเสริมการรวมกลุ่มขององค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้

การดำเนินงาน

1. รับซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิก และบุคคลทั่วไป
2. แปรรูปข้าวสารและข้าวกล้อง
3. ส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืน ได้แก่ การปลูกข้าวปลอดสารเคมี สนับสนุนการเกษตรแบบหมุนเวียนเกื้อกูลกันและกันภายในฟาร์ม
4. ใช้เป็นสถานที่ฝึกงานของคนในชุมชน
5. ดำเนินการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่สมาชิกและคณะทำงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ
6. เป็นที่รองรับแรงงานในชุมชน

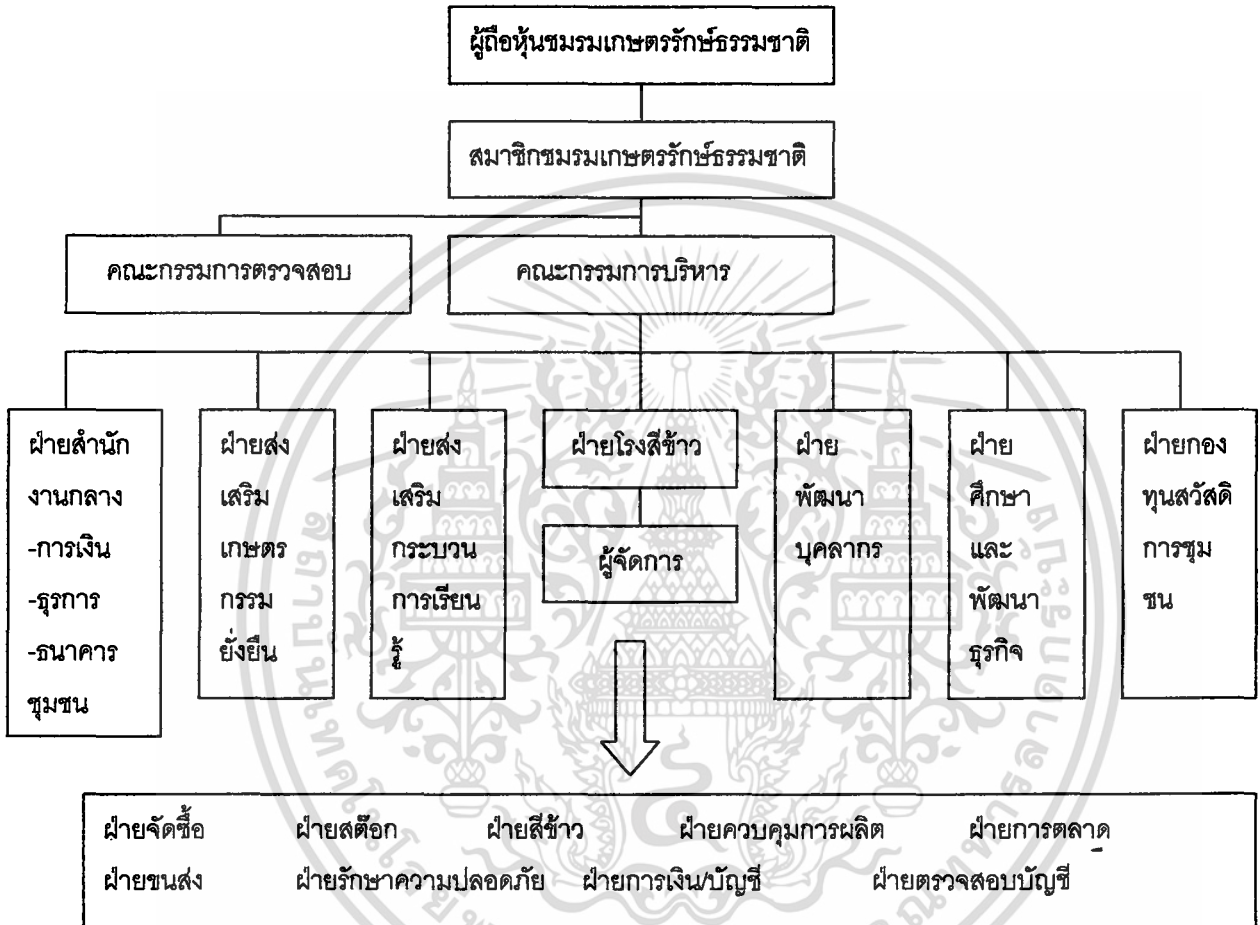
วิธีการเข้ามาเป็นสมาชิกชมรม

ในช่วงแรกเปิดให้เกษตรกรใน 6 หมู่บ้าน คือ บ้านนาไส่ บ้านโสกชุมพูน บ้านสันติสุข บ้านท่าลาด บ้านโคกสวาท และ บ้านกุดแดง สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยถือหุ้นคนละอย่างน้อย 10 หุ้น ในราคาหุ้นละ 10 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่อมาได้เปิดให้อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดยโสธรได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกและได้ขยายไปสู่ต่าง
จังหวัด 20 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร

แผนภาพการบริหารดำเนินงานของกลุ่ม

คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นบุคคลธรรมดา มีสัญชาติไทย และบรรลุนิติภาวะ
2. เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก
3. มีกิจการหรือภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่น หรือผู้ที่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิก
4. ในหนึ่งครอบครัวเป็นสมาชิกได้ 1 คน
5. ถือหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลประโยชน์ที่ได้รับ

1. ขายข้าวเปลือกได้ในราคาสูงกว่าที่อื่น โดยจะรับซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิกในราคาสูงกว่าท้องตลาด
2. ซื้อผลผลิตของโรงสีได้ในราคาถูกกว่าท้องตลาด โดยจะส่งราคาขายของร่ำและปลายข้าวให้แก่สมาชิกในราคาถูกกว่าท้องตลาด
3. ได้รับเงินปันผลเฉลี่ยคืนจากการขายข้าวเปลือกให้โรงสี โดยจะเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิก ร้อยละ 25 ของกำไรสุทธิประจำปี
4. ได้รับเงินปันผลตามหุ้นกำหนดวงเงิน ร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิประจำปีสำหรับปันผลตามหุ้นให้กับสมาชิก

นอกจากผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ชาวบ้านยังได้ประโยชน์อื่น ๆ อีก เช่น ได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการปลูกข้าวโดยไม่ใช้สารเคมี ได้สิทธิซื้อปุ๋ยอินทรีย์เป็นเงินเชื่อ และได้เรียนรู้กระบวนการทำธุรกิจ โรงสีข้าว

การสร้างงานในชุมชน ปัจจุบันชาวบ้านที่เป็นกรรมการดำเนินงาน จะได้รับเงินเดือนประจำ และจะมีการหมุนเวียนคณะกรรมการที่เข้ามารับผิดชอบงานนั้นเพื่อที่จะเป็นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านในด้านการทำงาน การทำธุรกิจ

ประเภทกิจกรรมที่ดำเนินงาน

1. กิจกรรมสมุนไพรร
2. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกข้าวปลอดสารพิษ, การทำเกษตรอินทรีย์
3. กิจกรรมโรงสีข้าว
4. ธนาคารหมู่บ้าน
5. ศูนย์ผลิตปัจจัยการผลิต ปัจจัยทดแทน (ปุ๋ยจุลินทรีย์ ปุ๋ยหมัก)
6. เครื่องขายร้านค้าชุมชน
7. วัฒนธรรมชุมชน
8. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ (ประชาสัมพันธ์)
9. กองทุนสวัสดิการชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลงาน

ในปี 2539 ทางชมรมได้มอบหมายให้ทางโรงสีข้าวชมรมเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมการปลูกข้าวปลอดสารพิษและปลอดสารเคมีขึ้น โดยทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรพัฒนาชุมชน และอาสาสมัครจากมูลนิธิ อาสาสมัครพัฒนาสังคม โดยมีพื้นที่เป้าหมาย 21 หมู่บ้าน ครอบคลุม 3 ตำบล จำนวนกว่า 500 ครัวเรือน ซึ่งนอกจากจะอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกแล้ว ยังได้ซื้อปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่ายให้ราคาถูก ทั้งเงินสดและเงินเชื่อ ผลผลิตข้าวเปลือกปลอดสารพิษที่ทางโรงสี รับผิดชอบไว้ในปี 2539 มีจำนวน 918.4 ตัน

โรงสีข้าวชมรมเกษตรเกษตรรักษ์ธรรมชาตินาโส่ ได้ดำเนินการผลิตข้าว 2 ประเภท คือข้าวหอมมะลิทั่วไป กับข้าวหอมมะลิคุณภาพพิเศษ (ข้าวปลอดสารพิษ และข้าวปลอดสารเคมี)

ข้าวหอมมะลิทั่วไป เป็นข้าวหลักของโรงสี เพราะมีส่วนการผลิตสูงกว่าข้าวหอมมะลิคุณภาพพิเศษ ส่วนใหญ่จะขายที่ จังหวัดฉะเชิงเทรา และกรุงเทพฯ เคยขายไปที่อยุธยาและโรงสีใหญ่ในท้องถิ่นข้าว แต่ไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมีการขายย่อยในท้องถิ่น เช่น ส่งประจำให้กับโรงพยาบาล กุดชุม โรงพยาบาลโสธร เป็นต้น

ตลาดในท้องถิ่น ขายได้แต่ปลายข้าว รำ และแกลบ เป็นสำคัญ

ข้าวหอมมะลิคุณภาพพิเศษหรือข้าวปลอดสารพิษ และข้าวปลอดสารเคมี ขายให้กับชมรมเพื่อนธรรมชาติ แล้วทางชมรม จะนำไปจำหน่าย ภายในตราเพื่อนธรรมชาติ เพื่อจัดส่งจำหน่าย ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

การส่งออกข้าวหอมมะลินิทรีย์ไปยังสหภาพยุโรป

ในปี 2539 ตัวแทนจากบริษัท OSB ประเทศสวีทเซอร์แลนด์เข้ามาติดต่อสั่งซื้อข้าวจากโรงสีชมรม โดยมีกลุ่มกรีนเนทเป็นผู้ประสานงาน และจัดการส่งออกในนามของอาหารธรรมชาติจำกัด และมีข้อตกลงว่าทางโรงสีจะต้องขายข้าวหอมมะลินิทรีย์ผ่านการรับรองมาตรฐานให้แก่บริษัท OSB แต่เพียงผู้เดียว ติดต่อกัน 3 ปี (2539-2542)

ปัจจุบันโรงสีข้าวชมรมรักษ์ธรรมชาติได้ร่วมกับโรงสีข้าว กลุ่มเกษตรกรทำนาปากเรือ และกลุ่มเกษตรกรทำนาสงเปือย ทำการตลาดข้าวร่วมกัน ในนามของชมรมสีข้าว กลุ่มเกษตรกรทำนาจังหวัดยศโสธร โดยใช้ชื่อว่า “โครงการตลาดบาทเดียว” ซึ่งมุ่งในการตลาดแบบขายตรงจากโรงสีถึงผู้บริโภค ภายใต้ตรา “ทุ่งรวงทอง”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งเงินทุนในการดำเนินงาน

ในการก่อตั้งโรงสี เงินทุนเริ่มต้น ได้จากการระดมหุ้นเป็นหลักมูลค่าหุ้นละ 10 บาท

- ผู้ถือหุ้นที่เป็นชาวบ้านในชุมชนมี 100 กว่าราย
- ผู้ถือหุ้นส่วนที่เป็นคนกรุงเทพฯ มี 48 ราย

และกลุ่มผู้บริโภคให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของการซื้อข้าวสาร โดยจ่ายเงินให้ล่วงหน้า
เงินทุนหมุนเวียน

1. เงินซื้อข้าวล่วงหน้า หรือเงินมัดจำข้าว หมายถึง เงินจากการขายข้าวสารซึ่งขอรับมาล่วงหน้า เพื่อนำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน
2. ขอข้าวเปลือกไว้ก่อน แล้วค่อยจ่ายเงินทีหลัง ใช้ได้กับชาวบ้าน ที่เป็นสมาชิก
3. รับฝากข้าวสาร ซึ่งทางโรงสีจะสามารถนำเอาข้าวเปลือกที่ชาวบ้านมาฝากไปสีเป็นข้าวสารและขายเอาเงินมาหมุนใช้ก่อนได้
4. เงินรับฝากจากสมาชิก โดยให้ดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทออมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 1 เสมอ
5. เงินกู้ยืม ปัจจุบันทางโรงสี ได้รับเงินช่วยเหลือจากส่วนราชการในรูปแบบของเงินกู้ยืมปลอดดอกเบี้ย จาก 2 โครงการ คือ
  - เงิน โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก ของกระทรวงมหาดไทย
  - เงิน โครงการเก็บรวบรวมข้าวเปลือก ของกรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จำนวนเกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรกรรักษารัฐธรรมนูญ นาโส ตำบลนาโส อําเภอกุดชุม
จังหวัด ยโสธร ที่จะศึกษา ได้แก่ เกษตรตำบลนาโส ซึ่งมีทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ได้แก่

1. บ้านนาโส	จำนวน 53 ครอบครั	จากจำนวน 80 ครอบครั
2. บ้านโสกชุมพล	จำนวน 92 ครอบครั	จากจำนวน 98 ครอบครั
3. บ้านสันติสุข	จำนวน 35 ครอบครั	จากจำนวน 85 ครอบครั
4. บ้านท่าลาด	จำนวน 46 ครอบครั	จากจำนวน 90 ครอบครั
5. บ้านโลกสวาท	จำนวน 16 ครอบครั	จากจำนวน 95 ครอบครั
6. บ้านกุดแดง	จำนวน 42 ครอบครั	จากจำนวน 87 ครอบครั
รวม	284 ครอบครั	จากจำนวน 535 ครอบครั

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้